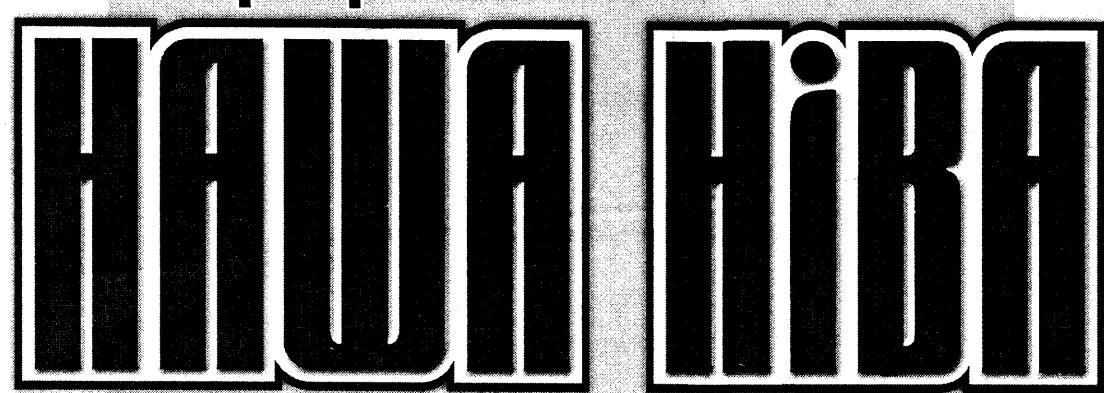

+тэлепраграма

№ 8 (270) 22 лютага 2002 г.

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы
ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Спакой для Курапатаў

Грамадзкія ініцыятывы "За ўратаванне мэмарыялу Курапатаў" і "Моладзь у абарону Курапатаў" зацвердзілі канцепцыю праекту памятнага комплексу ў Курапатах. Каб не засяцьці справы, прапануеца скончыць абмеркаванье да 1 траўня. На пачатку 90-х журы на чале з народным мастаком Беларусі Васілем Шаранговічам разгледзела больш як 50 праектаў, але ніводзін з іх так і ня быў реалізаваны з-за адсутнасці канцепцый мэмарыялязаціі.

Праект канцепцыі прадугледжвае ўстаноўку плоту вакол Курапатаў, уваходнай брамы, а таксама новых крижоў, лаваў. Галоўнае — не паразушыць спакоя ямаў-магілаў, мяркуючы аўтары канцепцыі. Таму помнік на месцы закладнога каменя не павінен быць вялікі, а храмы калі й будаваць, дык лепей размясціць за межамі ахоўнай зоны.

Пасля зацвярджэння канцепцыі плянунца абвясціць міжнарод-

ны конкурс ужо на сам праект мэмарыялу і толькі пасыль выбару найлепшага пачаць будаўніцтва.

Пытанье наконт крывацаў фінансавання будучага мэмарыялу пакуль не вырашанае. Стваральнікі канцепцыі не спадзяюцца на дапамогу ўладаў (летасці палац прадстаўнікоў так і ня ўнесла ў бюджет расходаў на будаўніцтва помніка ў Курапатах) і разлічваюць на ўсенародны збор сродкаў. Аднак яны ўсьведамляюць, што падчас стварэння мэмарыялу давядзеца канкаваць як з мясцовымі ўладамі, так і з дзяржаўнымі праектнімі інстытутамі, і мяркуюць, што гэтае супрацоўніцтва будзе паспяховым і зможа паспрыяць кансалідацыі грамадзтва.

Пакуль распрацоўшчыкі канцепцыі заклікаюць усіх неабыкавых дасылаці свае працаваны на адрес: ГА "Беларуская арганізацыя працоўных жанчын", пл. Свабоды, 23, Менск, 220030; e-mail: ngo@user.unibel.by; т: 227-04-54, 227-13-16.

Будаўнікам кальцавай дарогі, што праходзіць праз Курапаты, нарашце зацвердзілі план работы. Гэта паліячэ кантроль за іхнім дзеяннемі з боку абаронцаў мэмарыялу.

Валанцёраў у курапаткім лягеры паменела з прычыны эпідэміі грыпу. Хворыя сышодзяць, каб не заразіць іншых. Тых, хто застаўся ва ўрочышчы, па-ранейшаму падтрымліваюць людзі з усея Беларусі. Дніамі ў лягеры завітаў гардзенскі каваль Юрась Мацко, прывёз абаронцам Курапатаў харчы. Нармалізаваліся й адносіны "палатачнікаў" з раённым лісціцтвам, якое мела да іх прэтэнзіі.

Над намётам лунае вялізны бел-чырвона-белы сцяг. Наконт гэтага з АМОНам дасягнуты "поўны кампраміс". Расейскі хлопец з Мурому, што жыве ў лягеры ўжо другі месяц, пачынае гаварыць па-беларуску. "За Алімпіядай мы сочым па радыё. Калі беларуская зборная выйгравала ў амэрыканцу з лікам 1:0, быў такі ўздым!" — расказвае Алеся па мінушы Гетман, адзін з кіраўнікоў абаронцаў Курапатаў. — А калі нам патэлефанаваў наш хлопец Юрась і сказаў, што на tryбунах у Солт-Лэйк-Сіты ўзынятыя бел-чырвона-белыя сцягі, — дык і ўвогуле".

Гутарка з Гетманам Курапатаў — старонка 12.

Бабін век

Усьціні Журнаяк з Пінску споўнілася сёлета 116 гадоў. Яна — самы стары чалавек у Беларусі й у сьвеце.

Зафіксаванаму Гінсам японскому доўгажыхару Юкічы Чугандзі толькі 112 гадоў. Баба Усьцінія жыве ў дачкі ў Пінску, а нарадзілася яна ў вёсцы Будзішча на Лепельшчыне. Сям'я ў бацькі была вялікая і заможная. Хапала сілы ня толькі рабіць сваю зямлю, але й да пана ў найміты хадзіць. Пан быў спрадвядлівы і за працу добра плаціў. У школе спадарыня Усьцінія не вучылася: бацька вырашыў, што ня трэба ёй гэтага. Калі выйшла замуж, падараўваў зямлю, каб было маладым з чаго жыць. У 30-я давялося аддаць яе ў калгас.

Чэмпіёны па доўгажыхарстве

Год таму Беларусь трymала лідэрства па доўгажыхарстве: тады самым старым чалавекам плянэты была Марыя Шарайа з вёскі Ніжня Жары Брагінскага раёnu, якая пражыла 124 гады й сканала на пачатку леташняга сакавіка. І вось ізноў беларусы выйшли ў чэмпіёны па доўгажыхарстве. Найстарэйшая жыхарка Зямлі на сёныя жыве ў Пінску. Увогуле, доўгажыхароў у нас багата. Перапіс 1999 г. адзначыў 877 жанчынаў і 104 мужчынаў, старэйшых за 100 гадоў. Большая іх частка — 230 чалавек — жыла на Гарадзеншчыне. З дэльцаў траціны доўгажыхароў — вяскоўцы. Амаль усе яны — жанчыны. Што тут казаць, трывушчыя нашыя кабеты.

Халяўшчык

У фінальных спаборніцтвах фрыстайліст-акрабатка бралі ўдзел 12 спартузаў. Пасля першай спробы Зыміцер Рак прыязмліўся на ўніверсітэт і займаў 12-е месца (98,41 бала), Зыміцер Дашчынскі быў пяты (127,04), столькі ж балаў меў чэх Аlesh Валента, 3-е месца быў ў амэрыканца Джу Гіка (129,49). Аляксандар Грышын скочыў на 2-е месца (129,71). На першай пазыцыі быў амэрыканец Эрык Бэргауст (130,38). Балы налічваючы зъеходзячы з сумы выстаўленых судзьдзямі афінаў, памножанай на кэфіцыент складанасці скака фрыстайліста. Амаль усе прэтэндэнты на золата выконвалі тро сальта з чатырма вінтамі. За гэта дасцца кэфіцыент 4,450. Чэх Валента быў адзінм, хто здолеў выканываць тро сальта зь пяццю вінтамі. Выдатнае прыязмленне, і агульная колькасць балаў — 257,02. Джу Гік пасыль другой спробы меў 251,64, а Грышын — толькі 251,19. Апошнім скакаў підрЭрык Бэргауст. Беларусы ўжо былі пахавалі надзею на мэдалі, але амэрыканец на ўніверсітэт прыязмліўся на сыпіну. Як вынік — у яго апошніе 12-е месца. Дашчынскі — сёмы (244,49), Зыміцер Рак — дэсяты (226,34). А Грышын — траці.

АНОНС

Менш за ўсё я хацеў бы тут абурацца з нагоды ўзялага Дубаўцом у дзвінскіх цынізм. Які тут цынізм? Тут суму сучэцны. І кволая надзея адначасова: а раптам атрымлівацца?

Сямён Букчын адказвае Сяргею Дубаўцу. Старонка 3.

У калектывізацыю ж Усьцінія аўдавела: мужа забілі, перараблітаўшы са старшынём. Замуж выйшла другі раз за ўдаўца, выхоўвала семярых дзяцей — сваіх троі ягоных чачьвёра. Пасля вайны працавала, як і ўсе ў калгасе, за "палачки". Зарабіла на пэнсію, якая напачатку складала 12 рублёў.

Малодшая дачка спадарыня Усьцініні згадвае, што работы па гаспадарцы ў маці заўсёды хадзілі. З усім яна імкнулася справіцца сама, нават з 80 год яшчэ капала бульбу. Хваробаў старая ніколі ня ведала. Адно што зубы страціла ў 50 гадоў, а зараз яшчэ й зрок пачаў слабець. Сама спадарыня Усьцініня пэўна, што вочы ёй "счаравалі", і выпраўляе ўвесе час дачку па сівятую воду ад сурокай. Вось такі беларускі лёс — трывайны, калектывізацыя, дзецы, працадні, 12 рублёў пэнсіі... Жалезнае пакаленне. На іхных нястачах паўстаўшы быў той машэраўскі дабрабыт.

Людміла Гулік

ДОПІНГ-СКАНДАЛ

"Усе ж так дзелаюць"

СПРАВА ІГНАТОВІЧА

Святлана Завадзкая супраць съмяротнае кары абавінавачваным

ВІТАЎ КІПЕЛЬ

Успаміны дырэктара Беларускага інстытуту навукі ў Нью-Ёрку

Купляйце "НН" у шапіках "Белпошты" ў Менску:

Шапік № 4	вул. Прывітка, 17
Шапік № 5	пр. Скарыны, 50
Шапік № 6	пр. Партизанскі, 8
Шапік № 8	пр. Скарыны, 10
Шапік № 11	пр. Скарыны, 55
Шапік № 12	стадыён "Дынама"
Шапік № 13	пр. Скарыны, 44
Шапік № 14	пр. Скарыны, салён "Фантазія"
Шапік № 15	пр. Пушкіна, 36
Шапік № 16	пр. Газеты "Ізвестія", 102
Шапік № 17	пр. Скарыны, 117
Шапік № 18	пр. Партизанскі, 49
Шапік № 19	вул. Ташкенская, 15
Шапік № 20	вул. Рафіева, 94
Шапік № 22	вул. Ясніна, 12
Шапік № 29	пр. Партизанскі, 107
Шапік № 35	бульвар Шаўчэнкі, прыл. "Кінатэатар "Кіев"
Шапік № 36	вул. Варвашэні, 76
Шапік № 40	пр. Партизанскі, 6
Шапік № 41	пр. Ракасоскага, 145
Шапік № 44	скрыжаваньне вуліц Варвашэні і Куйбышава
Шапік № 45	вул. Багдановіча, 153
Шапік № 46	вул. Арлоўскага, 9
Шапік на аддзяленні сувазі № 21	пр. Скарыны, 10
Шапік у фас галоўпаштамту	пр. Партизанскі, 107

У шапіках "Белпошты" танней — 320 рублёў!

алімпійскі дзённік

Мэдалі і "шкандаљ"

Беларусы праславіліся рэкордамі. На алімпійскім турніры Алег Мікульчык закінуў першую ў XXI ст. шайбу, Зыміцер Панкоў — самую хуткую шайбу на гэтых гульнях. І беларуская каманда стала першай, злоўленай у Солт-Лэйк-Сіты на допінгу. Да гэтага 300 допінг-тэсту давалі адмоўны вынік.

Юлія Паўловіч (шорт-трэк) не змагла прабіцца ў фінал спаборніцтваў і не пастаўіла нікага рэкорду. Затое ў нядзеля ёйная ініцыятыва дапінг-проба дала станоўчы вынік. Наяўнасць анаболіку нандролону (мужчынскі гармон) у мачы перавысіла норму ў 380 разоў! Допінг-тэсты былі апячатаны і складзены ў кантэйнер. Дагэтуль 300 допінг-тэсту давалі адмоўны вынік, але адзін з супрацоўнікаў

мэдслужбы ўскрыў груз, каб пакласці туды неабходныя дакументы, ды належным чынам не запячатала кантэйнеру. Арганізаторы вырашылі ў панядзелак правесыці другую допінг-пробу і запрасілі ў лябараторию разам з Паўловіч шэфа беларускай місіі Яраслава Барычку, каб пазбегнуць абавінавачання ў падтасоўках. (Зборная Рәсей падала пратэст на тое, што ў біятлініста Паўла Растворава падчас допінг-тэсту "высмакталі" ажно три прабіркі крыві. Вось ён, знясілены, і ня здолеў здаць мэдалі.) Але ні спартука, ні Барычка на пайторны допінг-тэст не зявіліся.

Працяг на старонцы 7.

НОВЫ "СКАРЫНА"

Аляксандар Гатоўскі. "Беларускі "еканамічны цуд" 90-х".

"Грамадзянін Крынік". З Сакратам Біанкім, гутарыць Сымён Букчын.

Марыюс Івацківіч. "Ці тужаць літоўцы па камунізме".

Леанід Галубовіч. "Выйдзі са штоліні, вучань Розанава".

Валерка Булгакаў. "Намэнклятурны фронт апазыцыі".

навіны гаспадарскія

6 МЛН. ЭУРА купілі ў студзені беларусы. Адразу пасыня Новага году валюта Эўразія залежала ў банках, але ўжо пад канец студзеня яе куплялі ня менш чым па 100 тыс. у дзень.

БЛІЗУ СВІДРАВІНАУ, зь якіх "Дарыда" бярэ мінеральную воду, няма могілак для хворай на вуглік жывёлы, заяўляе кіраўніцтва прадпрыемства. Тое самае кажуць у міністэрстве аховы здароўя. На "Дарыдзе" лічаць, што да чутак аб "заразнай мінералцы" спрычыніліся канкурэнты.

ПРАЕКТАМ ВОДНАГА ШЛЯХУ з Балтыкі ў Чорнае мора зацікаўліся ў Беларусі. Каб спалучыць Дзвіну з Днепром, трэба выкаладці канал ад Віцебску да Воршы. Такі канал даў бы беларускім прадпрыемствам магчымасць карыстацца латышскім партамі. Каштаваць новы шлях будзе нягода — ад 5 да 10 млрд. доляў.

МІНІ-ВЯТРАК змайстравалі пад Койданавам. Ён дае па 600—1000 кіляватаў электрычнасці ў дзень.

БЯСПЛАТНА КАРМІЦЬ іншагародніх студэнтаў будзе толькі ў тых вучэльнях, якія знаходзяцца ў вёсках і рабочых пасёлках. Раней "інтэрнацік" наўчэнцам ПТВ ня треба было плаціць за съняданкі ды абеды і ў гарадах.

ПРЫЁМ МАЛАКА ў людзей наладзяць у вясковых крамах. Развітвацца за яго будуць на месцы — не грашыма, а таварам.

ОФІСЫ ДАІ Ў МЕНСКУ з 1 сакавіка будуць працаўца і па выхадных. Хутка аўтайнспекцыя прапануе новы від паслугу. За дадатковыя гроши менчукі па ўласным жаданні змогуць выбіраць камбінацыю літараў і лічбаў на нумары сваёй машыны.

КВАТАРЫ Ў СТАЛІЦЫ з 1999 г. падаражалі ў 1,5—2 разы. Цяпер сярэдня аднапакаёўка каштует 11—12, двухпакаёўка — 17—18, трохпакаёўка — за 20 тыс. даляраў. У агенцтвах нерухомасці лічаць, што сёлета жыльё дараражы болей ня будзе.

БАНК "ЗАЛАТЫ ТАЛЕР" на 6 месяціў пазбыўся ліцензіі на куплю-продаж замежнай валюты ў банкаў, юрдычных асобаў і індывідуальных прадпрымальнікаў. Усе ліцэнзіі паўнамоцтвы па работе з фізичнымі асобамі дэйнічаюць.

МАЗ ЛЕТАСЬ выпусціў таварнай працу на 362 млн. 367 млн. рублёў, што на 9,3% вышэй за аналагічны пазалеташні паказчык. Вырасла вытворчасць аўтамабіляў, а таксама прычэпаў і паўпрычэпаў — на 14 і 7% адпаведна. А вось колькасць выпушчаных аўтобусаў скраплялася амаль на 13%.

АНГЕЛЬСКАЯ ФІРМА "BMB" адраклася паслуга Гомельскай швейнай фабрыкі "Камінтарн". Апошняя страйца амаль 50% зака-заў на выраб мужчынскіх касцюмоў — асноўнай сваёй працу і цяпер загружана на дзве траяніны ад наяўных магутнасцяў. Сплененіе партнэрскіх стасунку ангельцы тлумачаць нежаданьнем на-далей працаўца з дзяржаўным прадпрыемствам.

РАСЕЯ ПАДВЫСІЦЬ МЫТУ на амэрыканскія курыныя кумпячкі. Адпаведна, амэрыканскія вытворцы, каб цэны ў крамах засталіся ранейшымі, будуть прадаваць іх па меншым кошце. Беларусы мыты не падышыла, таму ў нас гэтыя кумпячкі патанеюць. Беларускія птушкафабрыкі баяцца банкротства.

РАСЕЯ АДМЯНІЛА ПОШЛІНУ на вывоз золата. Прыйчына адмены — існаванне "шэрх схемаў", пры дапамозе якіх экспарцёры вывозілі каштоўныя металі, нічога ня плацячы. Адным з такіх шляху буё экспарт золата праз Беларусь. Дзяякоўшы гэтаму наш Нацбанк за два гады здолеў павялічыць залаты запас да 10,1 тонн.

Сяржук Іваноўскі

Дзяржаўная злачынна

Сыледзтва па справе Натальі Брэль, гісторыка і актыўісткі АГП з Рэчыцы, скончанае. Яна адвінавана на арт.367 ч.1 КК Рэспублікі Беларусі "Паклён на презыдэнта" і 368 ч.1 "Абраца прэзыдэнта". Надзень нараджэння Лукашэнкі дзяўчына перадала ў Рэчыцкі гарвыканкі падарунак: батон, касметычку, вяроўку з пяцлі, а таксама вішавальную паштоўку з такімі радкамі: "Я, сыцоардэса, шлю табе прывітаныне і падарунак. Можа быць, згадаеш, калі будзеш у адстаўцы, як многа год таму скраі у мяне ты з касметычкай і стрыжнямі пакет. Тады яго табе вельмі не хапала, а за сэм гадоў ты растронжыруй краіну. А паколькі табе заўжды чагосьці не хапала, то мой падарунак будзе дарэчы". Чыноўнікі расцягнілі гэта як паклён на презыдэнта і завялі крымінальную справу, зъмісціўшы перад прэзыдэнцкімі выбарамі дзяўчыну ў съедчы ізалятар. Праўда, яе хутка выпусыці, узяўшы падліску аб нявыезьдзе. Судовае паседжанье па гэтым спрэве адбудзеца ў Рэчыцкім гарадзкім судзе на пачатку сакавіка. Дакладная дата працэсу яшчэ невядомая. Артыкул прадугледжвае да 4-х гадоў пазбаўлення волі або вялікія штрафы.

На хамства ўлады грамадзтва адказвае такім самым хамствам. Кола замыкаеца.

ЛІСТЫ Ў РЭДАКЦЫЮ
Без імпэрыі лепей

З вялікай цікавасцю чытаю газету "Наша Ніва". Мяне занепакоіла вестка пра радыёперадачу "Голос душы". Я прыпамінаю свае дзіцячыя гады ў Захадній Беларусі, якія ў той час была акупаваная палікамі. У вёсцы Гіношы за 7 км ад Усялібу па дарозе на Іўе (Наваградчына) жыло насельніцтва — палова каталікоў і палова праваслаўных, і ўсе яны згодна жылі і гаварылі памік сабою толькі па-беларуску.

Адна розыніца была, што ў школе дзяцем вучылі па-польску. Адзін раз у месяцы прыкіджаць з Усялібу сеанс, які, зразумела, гавары і вучы каталіцкіх дзяцей рэлігіі па-польску, а для праваслаўных дзяцей, паміж якімі і я быў, прыкіджаць з гэтага самага Усялібу праваслаўны сям'я (былы царскі афіцэр), які гавары і вучы рэлігіі толькі па-расейску. Гэта была такая палітыка польскіх уладаў тых часоў, каб падзяліць беларусаў паводле рэлігіі. Але ў краіне польскай беларусы былі меншасць, а цяпер у Беларусі беларусы ёсьць большасцю, аднак гэта самая палітыка правадзіцца ў другім напрамку, і гэта ёсьць трагедыяй беларускага народу. Сам я ад 55 гадоў жыву ў Англіі — дэмакратычнай краіне, дзе за гэты час бачыў шмат зменаў, калі ангельская імпэрыя развівалася і засталася толькі Вялікай Брытаніі. Яны на вельмі ахвотна, апрача Індыі, здавалі свае ўладанні за мяжой і фактычна змагаліся за іх з населеніцтвам тых краін. Нягледзячы на то, што цяпер яны імпэриі, балшыня людзей жыве шмат лепей і мае лепшую сацыяльную апеку. А тлумачыцца гэтым, што на ўтрыманні імпэриі вымагаліся вялікія фінансы, якія Англія мусілі пакрыць. Палепшацца таксама для таких меншасцяў Вялікай Брытаніі, якія Валі і Шатляндцы, якія атрымалі большую незалежнасць ад Лёндану і цяпер маюць свае парламенты. У Валі ўсе школы на валійскай мове. Гэтаксама для других народных меншасцяў, якія маюць права на свае школы, свае газеты, свае радыёперадачы і на гэтым этымі атрымліваюць ад ураду фінансы. Дай Божа, каб так было і ў Беларусі.

М. Баяроўскі, Бромсгаў (Вялікая Брытанія)

Абрыдлі "вішаваны"

Неўзабаве надыдзе 23 лютага. У гэты дзень, каб не пасаваць сабе настрою, лепей самому не выходзіць з кватэры і не адчыніць дзвінкі ў іншым. Бо "моцная" палова насельніцтва нашай краіны ў гэты дзень ледзьве трывіеца на нагах. Асабіва млюсна і агіда робіцца на души, калі падагрэтыя гарэлкай знаёмы, суседзі, былыя калегі па вайсковай службе стараюцца шчыры павінаваць за наўясімі "святам". На скupящца і на вішавальную паштоўкі, думаючы, што робяць мне прыемную справу, а я гэтае "вішаваныне" ўспрымаю горш за абразу.

Бо дакладна вядома, і архівы съведцаў пра тое, што 23 лютага 1918 г. ніякіх перамог ні над кім Чырвоная армія не атрымлівала. А калі б нават такое і было, дык гэта не справа нашай беларускай дзяржавы. Напрыклад, Беларусь жа не съвятуе перамогі Ізраілю ў шасцідзесятнай вайне з арабскімі краінамі.

Але архіўныя звесткі съведцаў зусім пра іншыя падзеі. Дакладна вядома, што 23 лютага 1918 г. Ленін ухваліў рашэнне аб прыняці ў германскіх умоваў, паводле якіх землі, што ляжалі на заход ад мяжы Дзівінск—Свінціны—Ліда—Эльва—Пружаны—Відамля, адходзілі Нямеччыне. Святым і віншаем адзін з тэх радасці, што два вялічынія бакі — Расея й Нямеччына — гандлявалі беларускім народам як семкамі.

23 лютага 1928 г. у Захадній Беларусі пачаўся суд над 56-ю дзяячамі БСРГ. Можа, мы гэта съвятым, як тая кумрмачы на касцяцях астрожнікі? Есць жа ў нашага народа сапрэдныя съвяты, якія ўвайшлі ў кроў і гены беларусаў. Так, напрыклад, Днём беларускай вайсковай славы лічыцца 8 верасня, дзень бітвы пад Воршай. І гэтая дата будзе съвятым да таго часу, пакуль на зямлі будзе жыць хоць адзін беларус у адпаведным сэнсе гэтага слова.

І калі пачынаеш тлумачыць сваю гэтым шырым "вішавальнікам", што 23 лютага — ніякіе не съвяты, а з вялікай літары Хлусця, узвядзеная ў ранг дзяржаўнай віажкасці, яны на такое тлумачнай лыпкоці асавалі вачыма, махаючы рукамі, нібы тыя ветракі, мацюкаючыся, адходзілі убок і там абыходзіліца з іхткі самымі "вішавальнікамі".

Мікола Жук, афіцэр у адстаўцы. Пружаны

Шаноўная спадарыня Сурвілла!

Дзякую Вам за адказ на мой ліст. За тое, што Вы не засталіся абыякавай да бяды, якая напаткала нашу сям'ю. Я веру, што праца, якая праводзіцца Вамі і сібрамі Рады БНР у ЗША і краінах Эўропы, праца з урадамі тых краін, у якіх жывуць беларусы, прыняе адчужальная вынікі дзеля вырашэння проблемы выкрадання палітыкай у Беларусі. Думаю, што Ваш аўтарытэт і улікі аб'яднаныя высілкі беларусаў усяго съвету супраць гвалту і палітычнага тэрору на іхнай гістарычнай Радзіме. Спадзяюся, што нашы супольныя намаганні будуть садзейнічаць зъмене-сътуці ў нашай краіне і прымусіць праўхаоўныя органы Беларусі знайсці пакараць вінаватаў у гэтых злачынствах.

З павагай і надзеяй на Вашую далейшую падтрымку,

Зінаіда Ганчар, Менск

скандал
Прафсаюзам адключылі асяпленыне

У гмаху Фэдэрациі прафсаюзаў Беларускай на сталічным праспэкце Машэрава працуюць у вопратцы і пры ўключаных калярыферах. Тут адключана асяпленыне, бо ФПБ няма чым за яго плаціць. Такі вынік вядомай урадавай пастановы, якая забараняе пераказаць прафсаюзныя складкі праз бухгалтерыю.

Няма грошай і на заробкі прафсаюзінкам, а гэта 8,5 тыс. чалавек. Церпіц на толькі чынавенства, але ў работнікі прафсаюзных клубаў і бібліятэк. Многія з іх пад пагрозай закрыцца, бо ФПБ ня можа болей іх утрымліваць. Прадпрыемствы браць іх на свой балянс ня хочуць. Пакуль занялася прафсаюзной бібліятэкай узяў пад свой дах толькі МАЗ.

Новаму кіраўніку ФПБ Францу Вітку пакуль не удалося да-біцца адмены ўрадавае пастановы. Таму прафсаюзы маюць на-мер арганізаціі 21 сакавіка ў Менску буйную акцыю пратэсту супраць палітыкі ўраду.

Ігнат Чакацкі

Новае ў пошуках Корбана

Знойдзены дом у Менску, адкуль ён тэлефанаваў

скрыжаваныні праспекту Рака-соўскага і вул. Малініна каля Чыкоўскага вадасховіща. Гэты дом адкідлі абвесьткамі пра Юрася, якія на-мінайскай інфармаціі гэта пакуль не дала. Днямі яго-найя сябры пачнудзі пакватэрны абыход жыхароў гэтага дому.

Ігнат Чакацкі

Сутнасць справы Маркевіча

Як мы паведамлялі ўжо, гарадзенская абласная праукратура прад'явіла галоўнаму рэдактору "Пагоні" Міколу Маркевічу аўбінавачанне ў паклённе на прэзыдэнта. Яму пагражае пазбаўленне волі тэрмінам да пяці год. Пакуль меры стрыманыя для Маркевіча абраная падліска аб нявыездзе.

Съедчы Алег Кулевіч прыйшоў да высновы, што трох публікацый з "Пагоні" ад 4 верасня ў

ПАЛЕМІКА

п а л е м і - к а

Дык за якую мы Беларусь?

З нагоды аднаго камэнтару ў "Нашай Ніве"

А можа, і праўда плюнем на ўсе гэтыя пратэсты, на ўсе бясплённыя спробы прымусіць уладу адказаць, куды падзеліся вядомыя "зынкілы" дзеячы апазыцыі? Ну колкі, на самай справе, можна? Ну, зынкілі людзі... Што ж нам ціпер — усё жыццё з партрэтамі ўздоўж вуліцаў стаяць? Ёсьць жа справы, задачы больш важныя.

Вось і Сяргей Дубавец у "Нашай Ніве" (15 лютага) падказвае: "Супрацьстаянныне — не самамэта. Мэта — Беларусь". Я разумею Сяргея Дубаўца. Надзея на "нацыянальна-дэмакратычную" рэвалюцыю, пры якой БНФ павінен быў, але ня змог узяць уладу, згасылі. Лібэралы — яўнія слабакі. Рэжым замацярэў, знае ўсе хады і выхады. Была надзея на намэнклатурны бунт, але ён выявілася марнай. Што заспаеца? Застаецца спадзявацца, што ёсьць нейкі аб'ектыўны ход рэчаў (аўтар ужывае выраз "Прырода біярэ сваё"), які дазволіць захаваць галоўнае — не залежнасць Беларусі. Расклад тут прости: кіраўнік наш, хоць і зъяўляецца наўвялікшым славянскім інтэграторам, больш за ўсё хоча быць самастойным царком, а таму не дае поўнай волі расейскаму бізнесу. І гэта ўжо добра! Ідзе акцыянальне сур'ёзных прадпрыемстваў, але дзяржава захоўвае там свой прыярытэт. І гэта таксама цудоўна! З тae самае прычыны не дадуць эканамічнай улады чужинцам.

А тут прысыпелі й іншыя падзеі, што нясуць надзею. У дзяржаўных СМИ, адзначае не без задавальнення камэнтатар "НН", зьяўліўся "апазыцыйны" літараторы і круціць "Народны альбом". Больш за тое, працягвае радавацца Дубавец, "урад дае

міжнародныя навіны

Лукашэнка ва "Үол-стриты"

19 лютага Аляксандар Лукашэнка даў інтэрвю найбуйнейшаму дзяловому выданню ЗША — газэце "Үол-стрит джорнал". Ён асаніў стан беларускай эканомікі як стабільны, а замежную палітыку — як адкрыту і празрыстую, катэгарычна абергнуў паведамленыні пра тое, што Беларусь працягвае зброю ў аўход ААН і крытых выканаць наконт заявіў Джордж Буша пра "восі зла". Што да сытуацыі вакол КНГ АБСЭ ў Беларусі, дык Лукашэнка адзначыў, што тэрмін ейнага мандату мініу і ціпер група павінна ці пакінуць краіну, ці заставацца на новоў вызначаных умовах.

"Басовішча" застанеца

Нацыянальныя меншасці Польшчы дамагліся ад дэпутата Сойму змены артыкулу бюджету, паводле якога фінансаваныя іхніх патрэбаў змяншаліся больш як у тро разы. Іх падтрымаў прэзыдэнт Квасінёўскі. Такое раешненне дазволіць беларускай нацыянальнай меншасці захаваць свае пэрыядычныя выданыні — *Czasopis*, газету "Ніва", а таксама шэраг традыцыйных і добра вядомых культурных імпрэзаў.

Выбары на Мадагаскарэ

Прэзыдэнт Мадагаскарэ Дыд'е Рацьрака і ягоны апанент на вы-

премію кнізе "Беларускія народныя крыжы" ў той момант, калі АГП стаіць з партрэтамі А.Клімава ля турмы на Кальварыйскай, і выдавец "Крыжоў" на рабіць дэмарш. Як не зрабілі дэмаршу ўрадавыя ляўрэаты національны Кляшчук і Баразна».

"Праўдзіўная нацыянальная вартасць", — абалюштва спрэвядліва падкрэслівала аўтар, — мусіць атрымліваць дзяржаўную падтрымку ". І як не пагадзіцца з Сяргеем Дубаўцом у tym, што "нацыянальная культура ня можа быць непрыміримою да войска і ўраду ў межах аднаго народу і адной краіны".

А вось і выснова, што нацэльвае на найбліжэйшую будучыню: "Прыроджаны "цынізм палітыкі" ў маіх развагах зводзіцца да таго, што апазыцыя мусіла б забыць пра зынкілых паплечнікаў ППРБ і актуалізавацца, зрабіўшы крок наперад".

Менш за ўсё я хацеў бы тут абурацца з нагоды ўзятага Дубаўцом у друкосысце цынізму. Які тут цынізм? Тут сум суцэльны. І кволая надзея адначасова: а раптам атрымаецца? Раптам улада, прыпіснутая Расеі да съценкі, з пачуцьця самазахаваныя вымушана будзе выкарыстаць у абароне нацыянальныя щыт? І пачненца нейкай канвергенцыя, пранікненіе нацыянальнага духу на ўладныя вяршыні? А гэта ж і азначае, што "живе Беларусь!"

Што ж, дай бог, каб так было! Но хто з нармальных людзей хоча супрацьстаянія, а не дыялёгу, хаджэння съценка на съценку замест нармальнага супрацоўніцтва?

Хоць надзеі і на гэту самую канвергенцию-беларусізацію ўлады, не гаворачае ўжо пра нейкое падабенства да польскага

барах Марк Раваламанана ў аўторак пагадзіліся, што ў часе другога туру выбараў у краіне павінны прысутнічаць міжнародныя нацыянальныя. Сам другі тур перанесены на наўгрудны тэрмін, бо Раваламанана патрабуе перагляду вынікаў першага, а ягоныя шматлікія прыхільнікі ў сталіцы працягіваюць забастоўку, якая парамізала гарадzkую гаспадарку.

Шээры адракаюцца наэтуралітэту

Шээры хутка можа адмовіцца ад прынцыпу, згодна з якім яна ў мірны час не ўваходзіць ні ў якія блёкі, а падчас вайны застаецца наэтуралітэнай. Гэта вынікае з новай абарончай дактринай, якую днімі прадставіла міністар замежных справаў Анна Лінд. Наэтуралістка ў новай дактрине згадвае ў прошлым часе і разглядае ёца толькі як адзін з варыянтаў замежнай палітыкі. Лінд не казала пра ўступленыне Швэціі ў НАТО, але ўсё, як правыя, так і левыя, асанілі яе выступ як наёмкі на гэта. Пранатаўская Народная партыя Швэціі нават выказала незадаволенасць "заяўлікай асцыярожнасцю" ўраду.

Артыкул пра таямнічыя бакі беларускага гандлю зброяй зьяўліўся і ў амэрыканскай "Вашынгтон пост". І напярэдадні дня абаронцы Айчыны і ўзброенных сіл на Беларусь завіталі дэлегаціі з ЗША. Дэпутаты Кангрэсу і прадстаўнікі Дзярждэпартамэнту жадалі даведацца, наколькі праўдзівия гэтыя звесткі.

Беларускія ўлады паспяшаюцца аспрэчыць скандальную інфармацыю.

Паводле Интэрнэту

"круглага стала", больш чым прыўдныя. Але чаму б і ня жыць імі, калі іншага нічога не прадбачацца?

У мяне няма жадання ўступаць у палеміку ў сувязі з надзеямі камэнтатара "НН" на захаваныя беларускай самастойнасці ў выніку супраціву ўлады расейскаму бізнесу. Магу толькі сказаць, перафразуючы вядомае лацінскае выказваныне, што каліталь дыхае там, дзе хоча. Дзяржаўны дыктат і рынкавая эканоміка несумішчальная. Можна, вядома, выгадаваць сваю, ні на што не падобную эканамічную пачвару, але дабротаў народу гэта не дадаць. Ні Польшча, ні краіны Балтыі на выстаялі перад націкам заходніх капіталу (а што яны, бедныя па сутнасці краіны, Свабоднага прафсаюзу Генадзь Быкаў, старшыня Дэмакратычнага прафсаюзу транспартнікаў Уладзімер Макарчук і кіраўнік Менскай рэгіональнай арганізацыі Свабоднага прафсаюзу Мікалай

Працяг на старонцы 10.

навіны за тыдзень

Менск дапаможа латвіскім беларусам

Менгарвыканкам дасыць грошай беларусам Латвії. Пра гэта вяліся гаворка ў часе сустрычніці дэлегаціі латвіскіх беларусаў з намеснікам старшыні выканкаму Міхаілам Пятрушыным. Сродкі пойдуть на наўбыццё ў Рызе будынку для Беларускага культурніцкага цэнтра і на стварэнне бібліятэк для беларускіх школах у Латвіі, дзе жыве амаль 110 тыс. беларусаў.

Канах замест Бабаеда

Беларускі кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў абраў новага лідэра. На месца ранейшага кіраўніка Віктора Бабаеда, які добраахвотна падаў у адстаўку і нават не захацеў выступіць на з'ездзе са спрэвадзальным дакладам, прэтэндаваў старшыня Свабоднага прафсаюзу Генадзь Быкаў, старшыня Дэмакратычнага прафсаюзу транспортнікаў Уладзімер Макарчук і кіраўнік Менскай рэгіональнай арганізацыі Свабоднага прафсаюзу Мікалай

Татяна Протька

З'езд судзьдзяў

Другі з'езд судзьдзяў Беларусі пачаўся 21 лютага ў Менску. Прадстаўнікоў Беларускага Хельсинскага камітэту на з'езд не да пузыці.

Паводле БелаПАН

Лічыцца, што міністар абароны Мальцаў значна выйграе ў парыўнанні са сваім папярэднікам. У апазыцыйных колах можна пачуць, што пры нармальным презыдэнту з Мальцаў мог бы атрымацца людзкі міністар абароны.

Як вядома, Мальцаў ужо быў міністрам абароны ў 1995—96 г., прычым быў зняты з пасады з гучным скандалам, калі з'явіўся пры прэзыдэнты ў нецівярозым стане. Тым ня менш, хутка ён зноў вярнуўся ва ўладу, і ягонае падштурнае прызначэнне на пасаду міністра летасі ні для кога на стала сэнсацыяй. Генэрал-палкоўнік Мальцаў — вельмі ляяльны міністар. Як і належыць афіцэру, ён кіруеца не адвольна зразуметымі патрэбамі ўзброеных сіл, а воляю кіраўніка дзяржавы. У дзень інаўтрапіі Мальцаў яшчэ раз запэўніў Лукашэнку, што будзе служыць асабістай яму.

Беларусь ціпер, па ацэнцы швэдзкіх і амэрыканскіх экспэртаў, уваходзіць у першую дзясятку краін-експарцёраў зброяй. Памеры даходаў, якія атрымлівае краіна ад гэтага звышпрыбытковага бізнесу, вядомыя толькі абмежаванаму колу асоўбу і трymающы ў сакрэце. У той жа час празрыстаць гандлю і зброяй Мальцаў на прэс-канферэнцыі ў пачатку гэтага тыдня заяўвў, што Беларусь працягвае зброям скандалам, калі з'явіўся праўдзівы з'весткі.

Беларусь ціпер, па ацэнцы швэдзкіх і амэрыканскіх экспэртаў, уваходзіць у першую дзясятку краін-експарцёраў зброяй. Памеры даходаў, якія атрымлівае краіна ад гэтага звышпрыбытковага бізнесу, вядомыя толькі абмежаванаму колу асоўбу і трymающы ў сакрэце. У той жа час празрыстаць гандлю і зброяй Мальцаў на прэс-канферэнцыі ў пачатку гэтага тыдня заяўвў, што Беларусь працягвае зброям скандалам, калі з'явіўся праўдзівы з'вестkі.

Беларускія ўлады паспяшаюцца аспрэчыць скандальную інфармацыю.

Генэралы Ўшчоплык і Мальцаў (справа), намеснік і міністар — ненатураны тандэм

Міністар абароны Леанід Мальцаў на прэс-канферэнцыі ў пачатку гэтага тыдня заяўвў, што Беларусь працягвае зброям скандалам, калі з'явіўся пры прэзыдэнты ў нецівярозым стане. Тым ня менш, хутка ён зноў вярнуўся ва ўладу, і ягонае падштурнае прызначэнне на пасаду міністра летасі ні для кога на стала сэнсацыяй. Генэрал-палкоўнік Мальцаў — вельмі ляяльны міністар. Як і належыць афіцэру, ён кіруеца не адвольна зразуметымі патрэбамі ўзброеных сіл, а воляю кіраўніка дзяржавы.

Амэрыканцы, якія сустракаліся з міністрами замежных спраў ў Хастовым, дзяржсакратаром Рады бяспекі Навыглазам ды самім Мальцаўым, пераконвалі беларускіх чыноўнікаў у неабходнасці рассакрэціць даходы ад гандлю зброяй. Беларусь нібыта зацікаўліся пра патрэбамі.

У выказваннях Мальцаўа ўвогуле шмат супярэчнасцяў. Так, ён кажа, што ў наш час у войнах ўсё вырашает колькасць аўтарызмін мусіць атрымаць вайсковую спэцыяльнасць. Сёньняшніе ўзброеных сіл працягваюць зброям скандалам, калі з'явіўся праўдзівы з'вестkі.

Далейшыя пляны міністра абароны па рэформаванні ўзброеных сіл наўмысна толькі ў тым,

Валянін Паўлоўскі

З Новага году "НН" выходзіць на 16 старонках з тэлепраграмай. Дык падпісвайся!

Завадзкія ня хочуць съмерці Ігнатовіча

Судовы працэс над "групоўкай Ігнатовіча" наблізіўся да фіналу. 13 лютага пачаліся судовыя спрэчкі бакоў па гэты справе. Пасля выступаў абаронцаў, прадстаўнікоў бакоў і апошняга слова абвінавачваних суд вынесе свой вырак.

Пракурор Хведар Шведаў пальчыў падсудных — быльых байдзю ў спэцпрадраздзяленіі "Алмаз" Валер'я Ігнатовіча і Максіма Маліка, былога курсанта акадэміі МУС Аляксея Гуза і Сяргея Савушкіна — вінаватымі па сямі эпізодах справы, дзе, у прыватнасці, фігуруюць злікненіе алэратора ОРТ Зымітра Завадзкага, забойства сям'і аэробайджансага прадпрымальніка Агеева (загінула ў тым ліку ў маладзетнія дзяўчынка) і г.д., ды запатрабаваў для іх съмерці.

Пракурор заічыў у віну "групоўцы Ігнатовіча" менавіта зынкненіне Зымітра Завадзкага.

СВЯТЛНА ЗАВАДЗКАЯ:

"У мяне асабіста падсудныя сымпатыяў не вылікаюць, але я супраць съмяротнага пакарання іх. Калі пракурор запатрабаваў съмерці падсудных, у мяне аж дрыхкі пабеглі па скury. Я сама прынцыпова супраць съмяротнага пакарання, бо можуць быць усялякія памылкі, якіх пасля таго прысуду ўжо ня выправиш". Принцыпова супраць съмяротнага выраку выступае і маці Зымітра Вольга Завадзкая, хая і ня верыць, што адвакатам удаша абараніць падсудных.

СПЭЦСЛУЖБЫ

У савецкі час галоўным манаполістам у галіне "праслушкі" быў КГБ СССР. Ен меў адпаведныя вытворчыя магутнасці ў высокакваліфікованых спэцыялістах. "Праслушкай" займаўся і МУС, але ў значна меншых памерах. Пры канцы 80-х — пачатку 90-х, ва ўмовах лібералізацыі ў паслабленіні мытнага кантролю, у краіне імкліва арганізуваўся рынок тэхнічных сродкаў для паслухоўвання, які не кантроліваўся дзяржавай.

Спачатку на тым рынке пераважалі нескладаныя й на дужа эфектыўныя радыёперадатчыкі (на адным транзысторы), сабраныя па схемах з савецкіх падручнікаў і часопісаў. У 1992—94 г. зьявілася супрэсная апаратура: квартаваныя спэцыялісты, апараты з ужываннем бязкорпусных кампанэнтаў, а таксама спэцыялізаваныя элементы сілкавання.

Пасля масавых звольненій пракаўнікоў ваенна-прамысловага комплексу ў сярэдзіне 90-х шмат спэцыялісту, якія раней працавалі на дзяржаву, былі запатрабаваны ў камэрцыйных ды крымінальных структурах. Пачалі ўзыніць фірмы, якія займаліся распрацоўкай, вырабам і ўжываннем спэцсродкаў. Аднак у Беларусі, у адрозненіне ад Расеі, зноў на арэну выйшаў манаполіст — спэцслужбы.

Як дзеянічаюць пры "праслушкі" беларускія спэцслужбы? Галоўная задача апэратыўнікаў — установка сродкаў збору інфармацыі на аўтамобіль, яе таемнае "здыманье", апрацоўка, расшыфроўка ў выкарыстанні. "Спэцы" імкніцца ў гэтым работе да прастаты рашэнняў і маюць дэвіз "чым прасцей, тым надзеіней".

Наўбільш папулярныя доўгатэрміновыя "жучкі". Гэта радыёперадатчыкі са зменайтнай крыніцай сілкавання, што могуць насяпінна працаўваць да двух тыдняў, а таксама мадэль з дыстанцыйным кіраваннем (вельмі часта маскіруюцца пад паркетную плюшку). Вельмі зручна ставіць "жучок" у электронныя бытавыя прылады з батарэй-

це ў "Алмазе", дзе да гэтага працаўвалі Ігнатовіч і Малік.

Зблізіцца пэзія Славаміра Адамовіча таксама фігуравала ў сувязі з працэсам. Паэта выклікалі на допыт у якасці съведкі.

Праудзівым скандалам стаўся выступ Iгара Аксёнчыка, адваката, які прадстаўляе інтэрэсы сваякоў Завадзкага. Ён звязанаў з Лукашэнкам, які "галоўнага фігуранта справы" (Віктара Шэймана) зрабіў генпрокурорам, а расцягнуўшыя спыні, бо яно магло выйсці на арганізацію зынкненія Віктора Ганчара і Юр'я Захаранкі. Абвінавачваних Аксёнчык назваў толькі выкананіцамі, а замоўцы, маўляў, "яшчэ чакаюць свайго суду".

У адрозненіне ад дзяржавай прэсы, якая зрабіла выгляд, што нічога асабілівага не адбылося, пракуратура пачала пагражаць адвакату судом за паклён і разглашванье матэрыялаў спрэчкі.

Сам Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Аксёнчык пасля сваёй заявы... зынк на наступны ж дзень. Ані хатні, ані мабільны тэлефоны адваката не адказваюць. Пракуратура я ведае, дзе знаходзіцца Аксёнчык. Вольга Завадзкая сказала ў інтэрвю радиё "Свабода", што адвакат пакінуў Беларусь. Павал Шарамет асабіліва падкрэслівае, што Акс

Галіндзкая хвароба расейскай эканомікі

Паводле звестак Дзяржкамстата Расеі, тэмпры росту прамысловай вытворчасці ў студзені 2002 г. у гэтай краіне запаволіліся. Праўда, у параўнанні з леташнім студзенем вытворчасць павялічылася на 2,2%, але адносна сънжжя быў зафіксаваны спад аж на 7,5%.

Дарадчык Пуціна па эканамічных пытаннях Андрэй Іларыёнаў звярнуў увагу на тое, што тэмпры вытворчасці звініліся перш за ёсё ў апрацоўчай прамысловасці, тады як у галінах, занятых здабычай сырэвіны, яны працягваюць павялічвацца. Гэта зьява, кажа Іларыёнаў, завешца "галіндзкай хваробай". На яе пакутуюць краіны, арыентаваныя на сырэвіны экспарт: умацаваны юластай валюты за кошт нафтадаляраў робіць неканкурэнтаздольную мясцовую вытворчасць і стымулюе пакупку імпартных тавараў. У выніку гэта б'е па

экспарцёрах нафты. Утвараеца замкнёнае кола, разарваць якое можна пры датамозе рэзкай дэвалютацыі нацыянальнай валюты, як гэта было ў Расеі ў жніўні 1998 г. Так можна атрымаць рост вы-

творчасці без ніякіх рэформаў у эканоміцы, таму гэты способ, пры ўсёй яго траўматычнасці, вельмі спакуслівы для ўладаў. На думку Іларыёна, для выхаду з тупіку трэба змяніць параметры бюджэту

так, каб забясьпечыць поўны бюджетны прафіцит памерам, ня меншым за 5% ВУП. Але не за кошт падышэння падаткаў, а выключна за кошт скарачэння непрацэнтных расходаў федэральнага бюджэту.

Толькі ці захоча слухаць парады Іларыёна ў Дзяржаўную Думу? Так, днімі дэпутат Яўген Ішчанка прапанаваў аднавіць 75-працэнтны ўзворені ававязковага продажу экспартнай выручкі на Маскоўскай міжбанкаўскай валютнай бірже, каб палоўніць збяднельныя пасылкі падзеньня цэнава на нафту прыток даляраў у эканоміку — і тым самым ускладніць "галіндзкую хваробу". Ішчанка лічыць, што гэта дазволіць выклікочыць паўтор вялітнага крызысу 1998 г. Аднак крызыс такога роду, на жаль, закладзены ў цяперашнія структуры расейскай эканомікі. А дэвалюцыйны сіндар для ўладаў выглядае больш прывабным.

С.П.

"Галіндзкая хвароба" звычайна звязана пасля рэзкага росту даходаў краіны ад экспарту прыродных ресурсаў. Інвестыцыйныя пачынаюць перацякі з апрацоўчага сектару эканомікі ў рэсурсаздабыўны сектар і сектар паслуг, паколькі ўкладаць гроши туды робіцца выгадней дзякуючы больш хуткай аддачы і вышэйшым прыбыткам. А рэзкое ўмацаванне нацыянальнай валюты і падышэнне кошту працы робіцца айнынныя тавары неканкурэнтаздольнымі. Усё гэта выклікае заняпад таварнай вытворчасці. Краіна апнаеца перад выбарам паміж інтэнсіўнай эксплюатацыйяй сваіх прыродных ресурсаў цяпер, а пасля — вечным адставаннем у разыўці з аднаго боку і асьцярожным выкарыстаннем гэтых запасаў, але адступнасцю значнага запаволенія эканамічнага росту — з другога.

Пры чым тут Галіндыя? Рэч у том, што гэтая краіна — уладальнік найбуйнейшага ў Еўропе газавага радовіща Грёніген і многіх іншых радовішчаў у Паўночных морах. У 1960-я, у час нямецкага эканамічнага цуду, Грёніген, размешчаны за 400 км ад Руру, выявіўся сапраўднай залатой жылай. Аднак хутка началі прагляляцца непрыемныя эфекты выкарыстання прыродных багацьцяў — інфляцыя (выкліканая інфляцыяй выдаткаў), спад вытворчасці на фоне эканамічнага росту, беспрацоў.

Бунт Эмігрантаў

У чацвервечарам загарэўся Ярлувд Цэнтар у Бэдфордшыры — адзін з самых дараўгіх і найлепш аbstяляваных у Брытаніі "дэтэншэн цэнтраў" для ўцекачоў, дзе ўтрымліваюцца тия, хто чакае дэпартациі, альбо ўцекачы, якіх улады палічылі за крыміналнікаў.

Усё пачалося пасля таго, як 55-гадовая жанчына выказала сваё незадавальненіе тым, што ёй ужо трэці дні не даюць патрабных лекаў. Зрабіла яна гэта, відаць, надта агрэсіўна, бо афіцэр паліціцы за патрабнае надзець на ўцякачу кайданкі. Тады да спрэчкі далучыліся яшчэ дзівэ жанчыны. Потым на афіцэра напалі калі 30-ці ўцекачоў-мужчынаў. У якасці зброяніх выкарыстоўвалі жалезныя ножкі ад табурэтаў. Бунтаўшчыкі замкнулі пэрсанал цэнтра ў адным з пакояў, пабілі ўсе відэакамеры й падпалаўлі ў трох месцах памяшканы.

У цэнтраў пачалася паніка. Уцекачы таўкіліся калі галоўных варо-

таў, заміналі адзін адзінаму выбягаць на вуліцу. На дзень трагедыі ў цэнтры знаходзіліся 384 уцекачы. Цяпер няма на месцы калі 25 чалавек. Яны, як лічыць паліцыя, збеглі і скаваліся ў Лёндане. Некаторыя, праўда, малі загінуць ці згарэць. Да складных звестак яшчэ няма.

Афіцэры паліцыі вымушаны былі бегаць па найбліжэйшых вёсках і папярэдзіць мясоцовых жыхароў, каб зачыніліся і не выходзілі з дома. Жыхары быўші надзвычай напаложаныя і ўражаныя, бо ім абяцалі, што з пабудовай цэнтра спакой у іхнім раёне ня будзе парушаны.

Пажарныя каманды, выкліканыя

ажно з пляці на найбліжэйшых графстваў, здолелі патушыць агонь толькі ўвечары ў пятніцу. Цэнтар выпалены больш чым напалову. Пабудаваны ён быў толькі трох месцы тады і каштаваў дзяржаве каля 35 млн. фунтаў. Тут, акрамя жылых памяшканняў, меўся доб-

ры мэдычны цэнтар, пакоі для малітваў розных канфесій, тэлезала з відэаўтуніямі, спартовая зала.

Арганізатарамі злачынства, паводле папярэдніх звестак, былі альбанцы, касавары і альжыры. Беларусы не пацярпелі.

Лілія Сазанавец, Брадфорд

Звыклы беспарадак

Аргентына вачыма беларусаў-эмігрантаў

Аргентынскія падзеі сънжжя 2001 г. вышлі на першы плян у навінах інфармацыйных агенцтваў усю свету. Палітыкі розных дзяржаваў выказываюць думку, што эканамічны крах і палітычная не-парадкі ў "Рэспубліцы срэбра" мусіць стацца ўрокам для урадаў усіх краінаў. Але тое, што адбылося ў Аргентыне, нельга разглядаць паза контэкстам тантэйшага жыцьця вадаў. У сувязі з гэтым вялікую цікавасць для нас набываюць расповеды пра Аргентыну беларускіх эмігрантаў, якія пераехалі туды з Заходняй Беларусі ў міжваенныя часы. Яны апісвалі чужую краіну ў лістах да родных і ў "Таварыства пасувязях з саўчынікамі за мяжой "Радзіма".

Паводле іхных згадак, карэнныя аргентынцы — гэта смуглія кроўлы з антрацітавымі вачымі, якія пярэста апранаюць і маюць манеру пераходзіць праежджую частку вуліцы дзе і калі заўгодна. Працаваць не з'яўляюцца тыповай рэсай аргентынскага харектару. Працаадаўцы з большай ахвотай наймалі беларусаў, бо яны добра сумленна выконвалі работу. А жыць па-аргентынску, у размены эмігрантаў, значыла цешыца сёньняшнім днём: што зарабіў — тое і прагуляў. (Але нецвяроўзых на вуліцах Буэнас-Айрэсу амаль няма: бадзіца "пад мухай" лічыцца вялікім сорамам.)

Сцяпан Самасюк родам зь Берасцейшчыны адзначаў: "Наши людзі тут сябе ніколі не адчуваюць аргентынамі, мы тут чужынцы, і да нас ставяцца, як да чужынцаў. Ці ты

бедны, ці ты заможны — усё роўна "грынга". Нашы мала жэнянца з туэтшымі. А калі (беларуская) дзяўчына выйдзе замуж за аргентынца, то да яе мала пашаны ад мужа. Ён сваю жонку адсыпае на працу, а сам сядзіц дома, ды яшчэ разьвядзеца, калі ўжо маюць шмат дзяцей, бо сам не жадае працаўцаў". У традыцыйных жа аргентынскіх сем'ях працуе муж, а жанчына занята сям'ёй ды хатнім гаспадаркай. У гарадzkіх раёнах нават ствараюцца своеасаблівые жаночыя кланы, дзе жанчыны разам бавяць вольны час: п'юць матэ (парагвайскую гарбату), наведваюць кіно і г.д.

Характэрны рысай аргентынскай псыхалёгіі з'яўляюцца жаданье жыць у сталіцы краіны. Аднак у Буэнас-Айрэсе няма працы. Працоўныя

вакансі ёсьць на поўдні, дзе знаходзяцца радовішчы карысных выкапняў. Хоць там і вышэйшыя заробкі, сталіца ўсё адно вабіць аргентынцаў больш за "некультурныя" правінцыі. Аргентына — краіна з традыцыйна мночнай цэнтральнай уладай, якая кантролюе і эканамічнае жыцьцё. І паводзіць з такой уладай заўжды ішла татальная карупцыя, якая стала для жыхароў звычай і нават натуральным. Той самы Самасюк у срэдзіні 60-х пісаў: "Краіна вялікай і багатай, для ўсіх хапае, і для зладзеяў таксама".

Падчас эканамічных катаклізмў

грамадзяніне Аргентыны лічыцца нормальным пераходзіць на шлях пагромаў і злачыннасці. У 1988 г. Антон Мішчук паведамляў: "У Аргентыне вялікія беспарадкі. Краіна зладзеяў і спекулянтаў, дзе ганебная ўлада

давяла людзей да голаду. Няма працы, дык у метро ўзлазіць і рабоць пасажыраў. А да мяне ноччу прыйшлі, дзіверы паламалі і ўсю лепшую вірапатку забраўлі".

Змены ў вышэйшых органах улады ў Аргентыне часта выклікае не абраныя новага прэзыдэнта, а дзяржаваўнікі. Калі ў 1990-х беларускі мастак Міхал Моўчан, быўшы размігрант, прылягцеў у Буэнас-Айрэс, то ўбачыў на вуліцах танкі, на якіх ніхто не з'яўляўся ўвагі. Жыцьцё стаўліцы не парушалася ні на хвіліну, і толькі надвячоркам з тэлевізінай жыхары даведаліся пра няўдалы дзяржавыні пераварот, падчас якога запінілі больш за дзесяць чалавек.

З срэдзіні 50-х інфляцыя стала для Аргентыны звычай. Напрыклад, А.Бубен у лісьце да сябраў у 1971 г. паведаміў, што з-за інфляцыі гроши зменіліся на 100%, бо скасавалі два нули. А ў пачатку 80-х Антон Мішчук прадаў дом, каб пераехаць у СССР. Але з-за канфлікту між Ангельшчынай і Аргентынай з Мальвінскіх востраваў на ўладу выслалі ў Францыю.

Разам з тым, аргентынскія беларусы адзначаюць, што ў краіне заўсёды бытавалі танные прадукты харчавання, існавалі бясплатныя мэдыцынскія і адукацыйныя. Нашы суайчыннікі, звычайна жыць ва ўмовах пэрманэнтнага росту цэнава, прыйшлі да выніку: што жадае зарабіць на жыцьці, той заўсёды знайдзе гэтую магчымасць. Цяперашні ж крызис здаецца ім не такім ужо і жудасным на фоне быльых крывавых дыктатураў: ён цалкам адпавядае звычалому жыцьцю ў Аргентыне.

Сяргей Шабельніца

навіны за тыдзень Падыходы мянююца

Пасля засячкі спрэчак польскі Сойм ухваліў праект зыменаў заканадаўства аб люстрацыі, пропанаваны прэзыдэнтам Касцянуеўскім і падтрыманы Сенатам. У ім разуменне "супрацоўніцтва са спэцслужбамі" разглядаецца больш дыфэрэнцыявана. Апазыцыя называе гэты змены канцом люстрацыі ў Польшчы і заяўляе, што падраўкі прынятая на карысць быльх "сексатаў" ды цяперашніх дзеячаў кіраўнічага Саюзу дэмакратычнай ляўцы.

Пропановы адраджэння Пруссіі

Міністар па сацыяльных пытаннях Німецчыны Цыль пропанаваў з эканамічных меркаванняў аўдядніць федэральную землю Берлін і Брандэнбург, называўшы новую зямлю Пруссія. Гэта выклікала жывую дыскусію ў нямецкім грамадстве: яшчэ жывыя ўспаміны пра прускую вялічыню ўладальніцу. Міністар адстойве сваё меркаванне. На ягону думку, духоўную традыцыю Пруссіі вызначала перш за ёсё талерантнасць. Выгнаныкі кішталту гугенотаў або галіндцы ў часы гішпанскага панаўніцтва знаходзілі ў Пруссіі новы дом, а прускі дзяржава вызначалася дабраўтам народу.

Скандал вакол словаў Зэмана

Чэскі прэм'ер Зэман выклікаў скандал адным са сваіх выказынняў, зробленых падчас візіту ў Ізраіль. У інтэрвю газэту "Гарапэ" ён падаў кіраўніка палестынцаў Арафата з Гітлерам. І даў, што найлепшым выйсцем для Ізраілю было бы высыленне ўсіх палестынцаў, якія дзяржалися з сусветнай вайны зрабілі ў Чэхаславаччыне з судэцкімі немцамі. Прэзыдэнт Гавэл і Эўразія адмежаваліся ад гэтых словаў Зэмана. А Саюз судэцкіх немцаў прыняў дэкларацыю, у якой дзеяньні Зэмана названыя "палітычным амокам". Праз чатыры месяцы Зэман збираліся съсіцьці ў адстаўку.

Бедныя сваякі Шрод

З УСЁЙ КРАІНЫ

Начальства мігруе

Смургонскіе начальства пакідае родныя горад. Летась старшыня выканкаму Мікалай Кавалеў ператварыўся ў старшыню абласнога дзяржкантролю, дырэктар мэблевай фабрыкі пачаў са Смургоня ѹ, кажуць, нават з Беларусі, на трактарным заводзе кіраўніцтва два разы мянялася. І вось чарговая зъмена: дырэктара заводу аптычнага станкабудавання Аляксандра Радзевіча запрасілі ѿ Горадню на меснікам старшыню выканкаму. Вядома, можна ганарыцца. Але і шкада. Зъянджоўца лепшыя. Зъ лёгкім сріцам пакідаюць родныя кут.

Напад на могілкі

У Смургонях абраставалі новыя могілкі. Невядомыя пазрываюць з агародкаў літвы ў прыгажэнны. Наглядчык Іван Бумбуль каўжа, што зрабіў гэта падлёткі з мэтай нахізы. Адно што ѿ поцемках яны замест патрэбнага ім алкомінію плаўрывалі кветкі з чыгуна. Але ѿ міліцию ніхто не звязтаўся. Людзі кажуць, ніхай яна спачатку з хыбымі разъбярэцца. Міліцыянты не згаджаюцца і гатовыя распачаць справу па гэтым факце хоць зараз. Але заявы ѿ аддзелі ніхто не насе.

Несапраўднае забойства

Чым толькі людзі ні прымушаюць займацца фельчараў "хуткай дадамогі" — выклікаюць на сінейных скандалы, выкарстоўваюць у якасці таксоўкі, а то алька-голікі папросіцца ѿ наркадыспансэр на лячэніе завезыць. Нехай мужчына на згубі туплі і вызыва "03", бо не хадеў босы дамоў ісці. А індаўна патэлефанавала ѿ "хуткую" жанчына і давай галасіць: чалавека забілі ѿ Дабраўлянінаў. Брыгда тэрмінова выехала. А вёска далёкая — амаль 50 км. Пасыльня высыветлілася, што нікага забойства там не было. Нэрви, бэнзын і трэх гадзін спалілі дарма. Жанчыне проста зрабілася сумна, вось і вырашыла яна "пажартаваць" такім чынам. Цяпер яе выклікаюць на адміністрацыйную камісію. Лекары пажадалі ёй такога штрафу, каб на ўсё жыццё забылася, як "03" набіраць.

Нага

На тэрыторыі школы-інтэрнату ў раёне новабудоўлі настаўнікі знайшлі чалавеку нагу, прафесійна ампутаваную з-за гангрэны. У мясцовым шпіталі апошнім часам такіх аперацый не было. Адкуль яна ўзялася, невядома. Па горадзе паўзуть чуткі пра хірурга-маньіка.

Таяціна Скарынкіна, Смургон

Дзесяці — цукеркі, старшыні — мэдалі

Выкананіца ававязкаў консула Польшчы ѿ Горадні Раніслаў Вальтар наведаў Астравечыну. Дзесяці, якія вывучаюць у школках польскую мову, атрымалі цукеркі. Старшыня раённага аддзелу Саюзу паліканаў у Беларусі Марыя Васіл'евіч — мэдаль.

50 даляраў за лішнюю вагу

Ля расейска-беларускай мяжы затрыманы інжынер менскага РУП "Белдарцэнтру", які падазраецца ѿ атрыманні хабару. На пераходзе Катлоўка падчас праверкі аўтафуры з Расеі ён выявіў, што груз ѿ машыне больш, чым у дакументах, і запатрабаваў з кіроўцу 50 даляраў. Расеец заплатіў ды пачаў сабе, а праз некалькі кіля-мэтраў быў спынены кадэбісцка-міліцыйскім нарадам, які, праверыўши дакументы, ізноў запатрабаваў штрафа. Кіроўца абўрӯўся. Даведаўшыся пра хабар, міліцыянты па сувежых сълядах скончылі інжынера. Вядзецца съледства.

Кава з водарам марыхуаны

У пункце памежнага кантролю "Каменны Лог" ашмянскія мытнікі

затрымалі 31-гадовага літоўца, які спрабаваў праўезыці наркотыкі. У бляшанцы з-пад кавы з падвойным дном было схавана 5 грамаў сынтэтычных наркотыкаў, а таксама неўляткі колькасць марыхуаны.

Мар'ян Вянгроўскі, Астравец

Баранавічы ў цемра

Гарыканкам загадаў 1 лютага адлучыць ліхтары на баранавіцкіх вуліцах. Ад 1-й да 5-й гадзіны ѿ горадзе пануе цемра. Ня толькі гэтая пастанова толькі цэнтральных вуліцаў — Леніна, Савецкай, праспекту Савецкага.

Чэргі па флюараграфію выклікаюць непакой

Вялізныя чэргі на першым паверсе Баранавіцкай гарадзкай паліклінікі ўжо колькі месеціў сустракаюць наведнікаў і хворых. І большасці людзей таксама даўводзіца становіца ѿ гэтых чэргі. Ніводны з дактароў нават ня гляне на чалавека, калі ѿ таго нямашака квікта з адзнакай афіліраванага флюараграфіі. Усё з-за таго, што вырасла колькасць хворых на сухоты. На прадпрыемствах праводзяць татальны кантроль. Хто не прайшоў рентгену лёгкіх, тых з Новага году не пушччаюць да працы. Аднак у ўесь горад праца толькі два апараты флюараграфіі. Астатнія ўсе паламаныя.

Адстаяўшы ж дзень у чарзе да апарату, трэба другі дзень стаяць у чарзе, каб атрымаць пячатку на картцы праходжання рэнтгена.

Адзін са спраўных апарату, паводле чутак, засвечвае палову кадраў. Таму да яго дасылаюць на "прафілактычны здымкі". Да лепшага апарату дактары накіроўваюць толькі сапраўды хворых — пакалечаных, з пераломамі ды запаленнямі.

Некалі Праматамнагляд забараніў быў карыстацца амаль усім рентгенаўскімі апаратамі ѿ Беларусі. Аднак мэдыкі тады пачалі плаціцца ѿ розных міністэрствы, і за барону зьніялі.

У болыніцы зямля правалілася

На тэрыторыі Баранавіцкай гарадзкай больніцы на мінулым тыдні абавалілася зямля — на плошчы некалькі квадратных метраў. Выклікалі МНС ды міліцыю. Тыя агледзеліся і выклікалі сапёраў. Сапёры нічога ня выявілі выбухавага й параліў выклікаць археолягіяў. Бышцам бы гэта нечы лёх, выкладзены бярвеннем і цэглай, ад хаты, што стала тут колісі. (Побач знаходзіцца чыгуначная станцыя Баранавічы-Цэнтральная, вакол якой у XIX ст. пачаўся горад.) Навукоўцы пакуль не прыехалі, абароджаны правал чакае іх.

Руслан Равяка, Баранавічы

Будуецца царква

Новую, шостую па ліку праваслаўную царкву пачалі будаваць у Воршы. Фундуне яе былы аршанец, які займаецца бізнесам ва Украіне. Царкву Св. Леаніда будзе месціцца побач з піварняй, прадпрыемствамі глухіх, раддомам, школай, стадыёнам ды цэнтрам занятасці насельніцтва. Боскай ласкай патрэбна ўсім: працоўным і беспрацоўным, немаўляткам і вучням, спартouцам ды інвалідам.

Назад у матрыярхат

Адразу трох калгасы Аршанічны ўзначалілі жанчыны. Праўда, гаспадаркі ім дасталіся "ліжакія". У адрозненіі ад мясцовых вэртыкальшчыкаў і шмат якіх калег-мужчынаў, што панаехаў сюды ѿ апошніх гадоў з Магілёўчыны, новыя старшыні — ураджэнкі Аршанічны.

Створаны Інстытут Ільну

Навукова-дасыследчы інстытут Ільну створаны ѿ вёсцы Вусце (Аршанічны). Ягоныя галоўнай

Вайсковы аташэ канадзкага пасольства ѿ Москве (на сумішчальніцтве і ѿ Беларусі) Дэніс О'Брайен (злева) перадае адзін з дзвінцаў мінашукальнікаў Багдану Сітневу, камандзіру перасоўнай групы разымянавання. Усяго Канада дарма аддала нам 20 мінашукальнікаў на суму калі 50 тыс. даляраў.

задачай стане сэлекцыя новых сартоў лёну з высокімі працінтамі утрымання доўгата галакна.

Паштоўкі да юбілею

Два наборы паштовак з краінамі Воршы з'явіліся нядыёна ѿ продажаў. Аўтар аднаго з іх неўядомы, другі зроблены фотамастаком Уладзімерам Марцынкевічам. Да ўжо традыцыйных скожэтаў — "Каюшо", помнік Заслонаву ды вакзал — дадаліся новыя: Святатраецкая царква; музэй "Млын", помнік Карапкевічу. Выпуск паштовак прымеркаваны да 935-годзіні Борыса.

Віктар Лютынскі, Ворша

Конкурс графіці

Стамішыцы змагацца з графітістамі, што размалывалі фасады берасцьціскіх дамоў, улады вырашылі зладзіць у канцы лютага афіцыйны конкурс вулічнага жывапісу.

Цішыня ў адказ

244 тэлефонныя нумары на Іванавічыні адлучаныя за рэгулярную неаплату. Гэта тэлефоны каласаў, прымысловых прадпрыемстваў і бюджетных арганізацый. Сярод іх — Косаўская мэблевая фабрыка, упраўленыя сельскай гаспадаркі райвыканкаму ды інш.

Абрабавалі 98-гадовую

У вёсцы Петухоўшчына (Ляхавічыні) неўядомы рабаўнікі празь незамкнёны дзвіверы зайшлі ѿ хату бабулюкі 1904 г. і, пагражаячі яй, адабралі 35 тыс. рублёў. Рабаўнік шукaoчы.

І.Хведаровіч, Берасьце

Трактар за 50 год працы

71-гадовому Івану Кавалеўскому з калгасу "Палачаны", які 51 год адпрацаваў на трактары, аблывінам, калгасам падараў новенькі ДТ-75. Сп. Кавалеўскі мае працаўца ѿ калгасе далей.

У Дорах чытаюць

Валожынскай пошты вызначыла самага актыўнага падпісчыка рабіні. Сям'я настаўніцы Дорской сярэдняй школы Алена Стrelковай выпісала на пай-годзінзе 25 выданняў на 60 тысячай рублёў.

Электрамасажор за 500

тысячаў

Два менчукі "гастроўвалі" па Мядзельшчыне. Яны заходзілі ѿ хаты і казалі гаспадарам, што прывезэлі падарунак з райвыканкаму — электрамасажор. Прывор, маўляў, каштуе 500 тысячай, і, каб атрымаль яго, трэба заплатіць 46 тысячай падатку. Калі жыхары пачалі тэлефанаваць у сельсаветы ѿ падарунку, там скемілі, у чым спраўа, і паведамілі ѿ міліцыю, якую затримала "камэрсанту". Яны пасыпелі прадаца аддзялніца электрамасажора.

Паводле "Рэгіональной газеты"

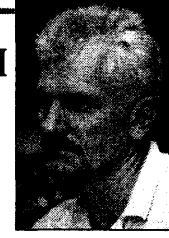
"Голос душы" мусішь гучаць

У абарону перадачы "Голос душы" працягваюць прыходзіць подпісы. Павал Скобелев з Пілісны Менскага раёну, Аляксандар і Ядвіга Ступні з Горадні, Раіса, Анатоль і Лідзія Шамрук ды іншэ 2 чалавекі з Гомелю, Таціана Лагун, Максім Камароў і іншэ 22 чалавекі з Магілёва, Вікторыя і Мікалай Грыніцкі, Ганна Цахановіч і іншэ 54 чалавекі з Минску падпісаліся ѿ абарону перадачы "Голос душы". А з вёскі Перадбрэдзідзе, што на Мёршчыне, прыйшоў такі ліст: "Для нас, старых нямоглых людзей, гэта было адзінай магчымасцю паслухаваць службу па радиё, нібы пабываць у царкве, касцёле. Дабрацаў у раёнтары мы не можам, бо аўтобусы ходзяць вельмі рэдка. Таму просім узнавіць вельмі патрэбную радиё перадачу-службу "Голос душы". У адваротным выпадку мы будзем вымушаны адрадзіць "Голос душы". Пад гэтым лістом падпісаліся 24 чалавекі.

Усяго на сераду ѿ абарону перадачы "Голос душы" прыйшлі 154 подпісы.

Трохтыднікі збор подпісаў даў свой пісаны: "Голос душы" гучыць пай-гадзіны штонядзяло. Праўда, не з Чырвонага касцёлу, а з Катэдральны Дагэтуль невядома, што вернецца ѿ праграму айцэ Завальнюк.

— калёнка Алеся Бяляцкага —

Панямонская інтэлігэнцыя

У апошнім нумары Беларускай газеты Аляксандар Грыцанаў адгукнуўся на мае папярэдняе разваргі і закрануў агульнае для нас пытаныне судадноснай дэмакратычнага і нацыянальнага. "Паважаны

Праця са старонкі 1.

Кірауніцтва МАК пачылыша, што Яраслаў Барычка ўкрывае спартоўку. Яму загадалі пакінуць гульня, а Паўловіч дыскваліфікавалі. Апрача таго, Беларусь пазбавілі датаций МАК да канца году, а гэта 120 тыс. даляраў.

Юры
Баричка

Днём раней за мужчынаў спартонічалі жанчыны-фрыстайлісткі. Асоль Сылівец сярод іх не было: яна ў суботу не прайшла кваліфікацыі. Першы скакочкі вывёў Алу Цупер на 2-е месца (96,73 бала), але ў другой спробе (у акрабатыцы вынікі сумуюцца) беларуска прыязмлілася на сыпіну, і суддзьдзі далі толькі 68,19 бала, агулам — 164,92, і ў вільні апошнія 9-е месцы. А перамогу съявітавала мініяцюрная (48 кг) аўстралийка Аліса Кэмплэн. Другое і трэцяе месцы ў канадак Вэронікі Брэнэр і Дэйдры Джон.

Мужчыны-біятляністы не прынеслі нам радасць. У спрынтарскай гонцы на 10 км Алег Рыжанкоў быў 11-м з часам 26.05,5, а Вадзім Сашурын — 12-м (26.05,9). І гэта прытым, што абодва ніводнага разу не спудлавалі на двух агніевых рубяжах! (За кожны промах даваўся штрафны круг — 150 м). Аляксей Айдароў быў толькі 37-м (з двума промахамі і часам 27.06,4), а Аляксандар Сыман — 56-м (27.45,3 і тры промахі). А першыя месцы заняў Оле-Эйнар Б'ёрндален, які сабраў золата на ўсіх індывідуальных гонках! Вось яго б у Беларусь замест другагатунковых расейскіх спартоўцаў. Да таго ж Б'ёрндален валодае фірмай, што шырока відома для лыжнікаў і біятляністаў.

У гонцы перасыльеду ў суботу Сашурын заняў 10-е месцы, адстаўшы

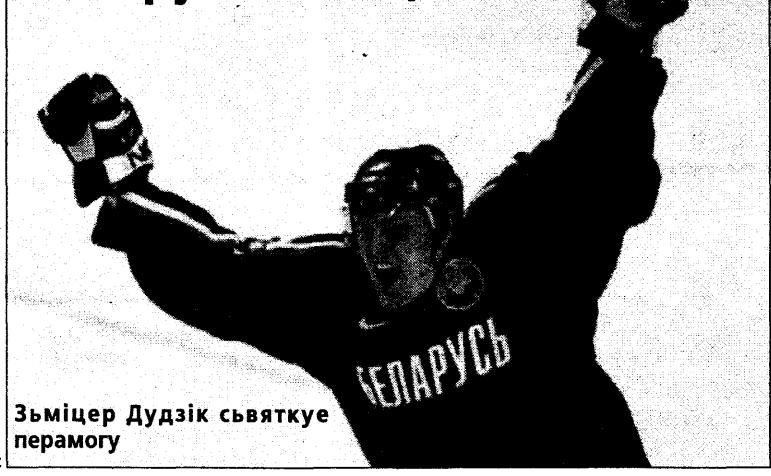
Мэдаль і “шканда́ль”

ад Б'ёрндалена на хвіліну 25 сэкундаў і спудлаваўшы толькі аднойчы, а Рыжанкоў, які адстаў ад лідэра на 2 хвіліны 33 сэкунды, быў 19-м. Бронзавы мэдаліст Нагана Аляксей Айдароў быў разоў дасылаў кулі ў “малако” і толькі чатыры разы па-

на Хрусталёва ня здолелі выгрымаць тэмпту.

У мужчынскай лыжнай эстафэце 4x10 км беларуская зборная заняла 15-е месцы з 15-ці магчымых. Нашы адстаў ад пераможцаў нарэзжаю на 9 хвілінаў, а ад казахаў, што

Беларусь—Швэцыя 4:3

Зыміцер Дудзік съявіткуе перамогу

цэлі. Як вынік — 48 месцы. Аляксандар Сыман — 49-ы. Праблема ў слабой функцыянальнай падрыхтоўцы беларусаў. Не стае нашым сілаў бегчы дыстанцыю.

У спрынце на 7,5 км Вольга Назарава была 14-й з часам 22.14,9. Золата атрымала Каці Вільмян з часам 20.41,4. У суботнія гонцы перасыльеду на 10 км Назарава прыйшла 11-я, а 18 лютага ў жаночай эстафэце 4x5 км беларускі скончылі сёмыми. Прchyм Вольга Назарава змаймала 2-ю пазыцыю, але ні Яўгенія Кузапалава, ні Але-

прыішлі перадапошнімі, — на 4,5 хвіліны. Гледачы, якія ўжо начали разыходзіцца сі стадыёну, мяркуючы, што спартоніцтвы даўно скончыліся, былі зьдаўленыя зьяўленьнем на фінішы беларускага лыжніка. А мы съяляліся ў Нагана з ке-ніца, што прыйшоў да фінішу праз паўтары гадзіны пасля сканчэння гонкі.

У хуткасным бегу на каньках на 500 м Анжаліка Кацога была 5-й. На 1000-мэтроўцы — ейнай улобёней дыстанцыі — Анжаліка паказала алімпійскі рэкорд (1.15,03). Але ейны вынік палепшылі, адна за другой, яшчэ 11 канькабежак. У выніку — 12-е месцы.

Анжаліка Кацога

З мужчынскімі канькамі яшчэ горай. Ігар Макавецкі і Аляксей Хатылёў у бегу на 1000 м занялі адпаведна 41-е і 42-е месцы. “Падтрымау” іх фігурыст-адзіночка Сяргей Давыдаў, які паказаў толькі 21-ы вынік. Зьеўдзілі ў Амэрыку на экскурсію за нашы гроши.

Затое беларускія хакеісты, натхнёны вялізным бел-чырвона-белым сцягам, якім вітаюць іх на trybunah amerykanskaj belarusy, далі магчымасць адчуць горан за нашу краіну. Пройгрышы расейцам 4:6, фінам і амэрыканцам 1:8 аказаліся ня больш чым тактычным ходам. Чацвертае месцы ў групе вывела нас у чвэрцьфінале на швэція.

21 лютага дадому мела вылещець вялікая група беларускіх спартоўцаў і трэнераў з 59 чалавек — хакеісты, біятляністы і канькабежцы. Наяўнасць у гэтым сціпе хакеісту азначала, што ў штабе беларускай делегацыі ня верылі ў поспех каманды ў чвэрцьфінальнім матчы прыці Швэціі. Альбо прости пра бялісці суроку.

Лёс матчу вырашыў кідок Копача. 4:3! Беларусы ў паўфінале!

У апошні дні Алімпіяды наўрад ці што беларусам “съвеціць”. У чацвер нас чакае жаночая лыжная эстафэта 4x5 км, дзе выступіць Святланія Нагейкіна, Натальля Каліноўская і, верагодна,

сёстры Зяцікавы. У чацвераў скончыцца спартоніцтвы жанчынаў-фігурыстак. У суботу адбудуцца мужчынскія лыжныя гонкі на 50 км. Апошні спартоніцтвы Алімпіяды, у якіх бяруць удзел нашыя спартоніцы, — жаночыя гонкі на 30 км у нядзелью. А ў панядзелак а 6-й раніцы BT пакажа ўрачыстасць закрыцьця Алімпіяды.

Эдвард Людовіч

Спорт

НОВАЯ РЭЛІГІЯ

10 тэзаў пра то, як і чаму спорт пераймае функцыі рэлігіі

1. Таму, у каго больш німа Бога, трэба мнóstva герояў.
2. Спорт — адпаведная сёньняшняму часу форма пакланення і наданні сэнсу навакольлю.
3. Раней людзі з'біраліся разам у царквях, сёньня — на стадыёнах.
4. Спорт, як і рэлігія, паходзіць з традыціяў паліўнічых каменага века.
5. Роўнасць лярод Богам замяняеца роўнасцю шанцу і магчымасці для пераможцы і пераможнага памяняца месцамі.
6. Спорт праняне найлепшы шлях да ўдасканалення чалавека.
7. У спорце чалавек адоляе съмерці, перамагаючы людзей.
8. Спартовец — вобраз чалавека, які пакутуе й адначасова перамагае.
9. Як і рэлігія, спорт процістаяць асветніцтву і нрагрэсу.
10. Спорт — заключная стадыя эвалюцыі рэлігіі ад пакланення розуму і, урэшце, целу. У спорце той, хто прыносіць ахвяру, ахвяруе самога сібе.

Еган Скоцак, www.rpi.at

агляд прэсы

Дзіўная справа Паўловіч

разважнасць, мудрасць, цывілізація, нарашэнце», — піша рэдактар.

Беларускія спартоніцы на гульнях выклікалі вялізную сымпатыю. Амэрыканцы цэлым стадыёном скандавалі “Be-larus” падчас нашых матчоў супраць швэдаў, расейцаў, фінав. Апошні скандал падпісаваў образ Беларусі. Да-гэтуль жа беларускія зборнай з'бірала толькі ста-ноўту “прэсу”.

Адны расейскія СМИ вельмі холадна паставіліся да выхаду беларускай хакейнай зборнай у наступны раунд (маўляў, ну, на што ім разлічыцца?). Камэнтаторы на HTB, OРТ, РТР паведамілі пра гэта літаральна адным радком: “Беларусам пашанцавала”. Падрабязна напісаў пра гульню беларускай лядовай дружыны Спорт-Экспресс. У артыкуле “Беларусі — віншаваны, Украіне — дзякую” Слава Маламуд шкадуе украінцу, які, маўляў, паказаўшы добрую гульню, не прабіліся ў асноўную группу.

Далей журналіст піша пра гульню Беларусь—Францыя: “Чырвона-зялёнай нічога звышнатуральнага пакуль не паказалі. Высокатэхніч-

ная, хуткасная каманда, а разграміць французаў ня здолела. Дый 4 галы ў двух матчах (тры зь іх — у большасці) — паказынікі далёка не пераканаўчы. І каб не бліскучая гульня галкіпер Шабанава з новакузнецкага “Мэталюрга”, цалкам маглі “сібры” аддаць пункты і Україне, і Францыі. Адчуваеца ў беларусаў нейкай скаванасць, нэрвавасць, што камандзе ветэранаў не ўласціва. Аднак пераможцаў ня судзяць. Дый да апошняй гульні са швейцарцамі можна пастаўіць як да трэніроўкі, што ў гарачых умовах алімпійскай ліхаманкі — рэдкая раскоша».

У расейскіх СМИ працягваецца масавая гістэрыя вакол хакею. Ні ў Ліхемазры, ні ў Нагана, расейская зборная не ўзяла хакейнага золата, і апошнім тыднім расейскаму чытачу і гледачу настойліва даводзіцца, што гэтым разам яна мусіць яго ўзяць. Так трэба краіне, спорту, презідэнту. Пуцін асабіста бласлаўляў хакеістаў перад ад'ездам, а яны, узягчылі, падараўвалі яму кашулю з нумарам “1”, паабяцавы, што пад гэтым нумарам у расейскай зборнай больш нікто гуляць ня будзе.

Э.Л.

ЦЫТАТА ТЫДНЯ

Німа на съвеце справядлівасці...

“Пад прыкрыццем барацьбы за чысціню ў спорце змагаюцца супраць такіх краін, як наша. У нас німа сваіх лябараторый, і таму нас будуть “душыць” надалей. У МАК існуе систэма акрыдэтываных лябараторыяў з цэнтрамі ў Лязане. Аснову складаюць 100 мільярдаў бюджету Алімпійскага камітэту.

З аднаго боку, яны моцна змагаюцца, а з іншага, маючы свае лябараторыі, эксперыментуюць. Калі я рыхтаваў людзей, то прыкладныя тэрміны вывядзены на страйдэй з арганізму ведаў. Але нашыя, тады бы мовіць, “цаці” парабонічна з іхнімі абсалютна бяскрыўдныя. У лябараторыях можна дасягнуць неабходных тэрмініў вывядзеныя пад канкрэтнага чалавека. Эта аднаго боку, але вынікі, прыносіць.

Ужываюць усе. Гаворка ідзе пра тэрміны вывядзеныя. Да кожных спартоніцаў рыхтуюцца новыя методы. Калі яшчэ нядын анатолікі лаўгіліся 20 дзён, то зараз іх не адносішь ужо праз некалькі дзён. Самы стары, мэтандрэстынол, ловіцца цягам 42-х дзён. Натуральна, ён сябе адхыляе. Значыцца, патрэбны новыя лекі. Адпаведна, у каго болей грошай, у таго болей шанцаў застасцца па-за падазрэннямі. У дадзеным выпадку допінг-кантроль мэтанакіраваны. Калі б ён быў аб'ектыўны і справядлівы — гэта адно. А так ён скіраваны”.

Лекар нацыянальных камандаў Беларусі Валерыя Бялан, радыё “Свабода”, 20 лютага

Разылчыліся за футбол

Алімпіяды канчаеца для нас аптымістычна. Хакеісты парадавалі. Даўно ўжо не было ў нас перамог у гульнявых відах спорту. Калі й былі, дык нейкія хутчэй крыйдныя, як з летувісамі ў гандбол, — такія во аптымістычныя трагедыі, калі перамога ўжо нічога не вырашае...

І тактыка нашымі хакеістамі была выбраная правильная. Хоць абарона ў нас цяпер — самае слабае месца, затое бліскуча згущає лінія Шабанаў і Мезін.

Магчым хакеістам з Украінай быў двойчы, а можа і трычы прынцыповым. Адна справа — сам турнір, другая — трэх было разабрацца за прайграны футбол. І яшчэ — ляжальная бітва ў агульнакамандным супрацьстаянні. Восем гадоў тому пад бел-чырвона-белым сцягам нашыя алімпійцы выступілі лепш за ўсё постсавецкія зборныя, акраімы Расеі. Чатыры гады тому пад Нага-

А.У.

Нацыянальны склад зборнай

Калі на ўлучаць хакеістамі 19 з 23 удзельнікі іх каманды нарадзіліся ў Беларусі, 19 чалавек паходзіць з Беларусі, 19 — з Расеі і адна (але хто — Ала Цупер!) — з Украіны. Канькабежцы (уклюнна з шорт-трэкам), фрыстайлісты — “нашы”, біятляністы, акраімы Аляксандра Сымана, — усе рассейцы, толькі ў лыжах больш-менш раўнавага (8,6 на калысьці расейцаў). Шкава будзе прасачыць, хто выступіць лепши.

А.У.

ПАНЯДЗЕЛАК, 25 ЛЮТАГА

БТ

6.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 8.30 Добрай раніцы, Беларусь.
6.15 Урачыстая цырымонія закрыцца XIX зімовых Алімпійскіх гульняў.
9.10, 17.00 "Сълед пярэваратні". Сэрыял.
10.05 Арэнал.
10.30, 18.30 Дзеньнік XIX зімовых Алімпійскіх гульняў.
10.50 Тэлебаромэтар.
11.05, 21.50 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 "Мой рэквіем". Да 85-годзьдзя з дня нараджэння беларускай кампазытаркі Эдэ Тыранд.
13.00 "Сыпяві, душа!". Абрад Стрэчаныя ў Лёзвіненскім раёне.
13.25 Маст. фільм "Ад'ютант яго вяльмості". 1-я сэрыя.
14.40 "Скарбы сусветнай культуры".
15.20 "Жулі Леско".
18.20 Зона Ікс.
18.50 Психалагічна драма "Гадзінкі бяз стралак".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.45 Стадыён.
23.10 Пляната "АРТ".
0.00 Камэдыя "ДМБ".

СТВ

16.00 Інфармацыйная праграма "168 гадзін Менску".
17.00 "Арт-экспрэс". Культурныя навіны сталіцы.
17.15 "Віртуальны сьвет".
17.25 "Запрашаем паскардзіца".
17.35 "Партрэт у інэр'еры".
17.50 "Фільм, фільм..."
18.00 Спартыўная навіны.
18.15 "Пакуль гарыцы сьвечка..."
18.45 Прэм'ер-парад "Сталічны".
18.50 "Тэма дня".
19.00, 21.50 "22 гадзіны".
19.15 "Добры вечар, маленкі..."
19.30 Баявік "Дасьпехі Бога-2".
22.05 Баявік "Зорная брама".
0.50 Начны музичны канал.
1.40 "М1". Музичная праграма.

OPT

7.00, 9.00 Навіны.
7.10 Армейскі магазын.
7.40 Дысней-клуб. "Дзеци джунглі".
8.05 Ранішня зорка.
8.50 Бібліяманія.
9.10 "Залатыя моманты Алімпіяды".
9.45 "Падарожныя нататкі".
10.05 Пакуль усе дома.
10.40 Клуб падарожнікаў.
11.25 "Срэбранны шар".
12.00 Дэтэктыў "Тайны айца Даўлінга".
15.55 Жывая прырода. "Прагулкі з пачварамі", "Абсалютныя забойщицы".
17.00 Вячэрнія навіны.
17.15 ХІІІ фэстываль каманд КВК "Кіев-2002".
19.40 Гірс Броснан у баевіку "Пік Данц".
21.30 Часы.
22.45 "Залатыя моманты Алімпіяды".
23.20 "Цырк згарэў і блазны разьбелгісі".

РТР

8.00 "Віктарыя". Фэстываль салдацкай песьні.
9.35 Урачыстая цырымонія закрыцца зімовых Алімпійскіх гульняў.
16.55 Юбілейны канцэрт Аляксандра Заціпіна "Есьць толькі міг..."
17.45 Залатыя моманты Алімпіяды.
19.00 Весткі.
19.35 Аўтарская праграма Аркадзія Мамантава "Адвартонты бок Чэк".
20.30 Маст. фільм "Брат-2".
2000 г.
23.00 Маст. фільм "Хонка астраўната" (ЗША). 1999 г.
1.05 "Кінескоп" зь Пяцром Шапацінкам. Бэрлінскі фэстываль.

Культура

9.00 Праграма перадач.
9.10 Цесныя вароты. Мітрапаліт Аляксій.
9.25 "Пакуль б'е гадзінкі". Маст. фільм.
10.55 "Архаас". Цырковая фэстываль.
11.50 "Падарунак ад генэрала".
Дак. фільм.
12.10, 13.45 А.Астроўскі. "Сэрца на камень". Спектакль Тэатру расейскай арміі.

13.30, 21.00 Навіны культуры.
14.45 "Фільм... фільм... фільм...".
М/ф.
15.05 Анатомія фільму: "Чалавек-амфібія".
15.55 "Зызы ў "Зэніце". Музична-харэграфічна шоу.
17.00 "Тэс з роду д'Эрбервіляў".
Маст. фільм.
18.00 "Карлсан вярнуўся".
Мультфільм.
18.20 "Астравы". Мікаэл Тарыяр-дзеў.
19.00 Съмеханастальгія.
19.30 "Гэта здарылася ў міліцы".
Маст. фільм.
21.20 Асабістая ўспаміны аб вялікім жыцці.
21.25 "Скажыце, дзяячыты..." Сэплю-вае Алібек Днішава.
22.05 "Эскадрон гусар лятучых".
Маст. фільм.

HTB

6.55 Анонс дня.
7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сэньня.
7.20 Камэдыя "Падкідыш".
9.25 "Агент нацыянальной бясь-пекі!!!". 2-я сэрыя.
10.40 Лялькі.
11.20 Прыгоднік фільм "Атрад спэцыяльнага прызначэння".
12.55 Сэрыял "Птушкі на церях".
Прапушчаны гады". 3-я і 4-я, заключчна сары.
15.30 Сэрыял "Дасьце дэтэктыва Дуброўскага".
16.40 Каңцэрт, прысьвечаны юбілею Аркадзія Хайта.
18.40 Маст. фільм "Забойцы".
21.25 Маст. фільм "Наїбліжэйши сваяк".
23.40 Сэрыял "Зорная брама".

CNN

7.00, 2.00 Навіны.
10.00 Бізнес-цэнтар.
11.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00, 5.00, 6.00 Сусветнай навіны.
12.30, 14.30, 17.30, 0.30 Навіны спорту.
13.00, 16.00 Бізнес Інтэрнешнл.
18.30, 22.30, 3.30 Пытаныне - адказ.
19.30, 6.30 Амерыканскія навіны.
21.30 Бізнес-навіны.
23.30 Вечаровыя бізнес-навіны.
0.00, 5.30 Погляд знутры.
1.00 "Грошы" з Лу Добсам.
4.00 Лары Кінг.

Эўраспорт

9.30 Цырымонія закрыцца Алімпіяды.
11.00 Лыжныя гонкі.
12.30, 13.30, 0.45 WATTS Games.
14.30 Хакей.
17.00 Тэніс. Турнір АТР у Дубаі.
18.45 Агляд алімпійскага дня.
19.00, 23.00 Футбол. Эўрагол.
20.30, 1.15 Сумо.
21.30 Прафесійны бокс.
0.30, 2.15 Навіны.

АЎТОРАК, 26 ЛЮТАГА

БТ

Тэхнічная прафілактыка да 15.00
15.00, 18.00, 0.55 Навіны.
15.20 "Горац". Мультсэрыял.
15.40 "Прыгоды Шэрлі Холмз".
16.10 "Пяча цудаў".
16.20 "5x5".
17.00 Дак. сэрыял "Краіны сьвету".
18.20 Зона Ікс.
18.35 Гадзіна прафесіянала.
19.00 "Мамо". Маст. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 Прыгоднікі баявік "Вольныя стралок".
23.20 Спорт-кур'ер.
23.30 "Народжаная рэвалюцыя".
Маст. фільм. 4-я сэрыя.

СТВ

6.00, 16.30 "Паўэр рэйнджэр", ці Магутныя рэйнджэры". Сэрыял.
6.30, 16.05 "Д'яблік". Мультсэрыял.
7.00, 15.40 "Жалезны чалавек".
Мультсэрыял.
7.30, 15.15 "Пітэр Пэн".
8.00, 18.50 "Тэма дня".
8.20, 23.15 "Віртуальны сьвет".
8.30, 18.45 "Прэм'ер-парад "Сталічны".
8.30 Пригоднікі баявік "Дасьпехі Бога-2".
11.00, 18.00 Спартыўная навіны.
11.15, 22.45 "Аутапанарама".
11.30 "Дарма і Грэг", Сэрыял.
12.00, 15.00, 19.00, 23.00 "24 гадзіны".
12.15 "Выпадковыя съведкі".
12.45 "Спартыўныя аглія".
13.00 "Сындром съмерці". Дак.

HTB**CH****OPT****PTP****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT****HTB****CH****OPT**

</

Наша Ніва [8] 22 лютага 2002

ПРАГРАМА ТВ З 25 ЛЮТАГА ДА 3 САКАВІКА

9

**ПЯТНІЦА,
1 САКАВІКА****БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.20 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрыя раніцы, Беларусь!
9.10, 17.00 "Сълед пярэваратня".
10.10 Сад мары.
10.35, 15.40 "Прыгоды Шэрлі Холмса".
11.00, 21.50 "Сямейная повязь".
12.20 Добрыя дзень, Беларусь!
13.05 Да 120-годдзьяза з дня нараджэння Якуба Коласа. "Імяніны".
Тэлеспектакль.
14.30 "Дзеяла веры, надзеи, любви..." Відеофільм.
15.20 "Гораці".
16.10 "Пляц цудаў".
16.20 "5x5".
18.00 Навіны.
18.25 Зона Iкс.
18.35 Драма "Усход - Захад".
20.40 Кальханка.
21.00 Панарама.
22.45 Спорт-кур'ер.
22.55 "Камісар Шыманскі".
0.40 Беларуская драцацтва.

СТВ

6.00, 16.30 "Паўэр рэйнджэр", ці Магутні рэйнджэр".
6.30, 16.05 "Д'яблік".
7.00, 15.40 "Жалезны чалавек".
7.30, 15.15 "Піэр Пэн".
8.00, 18.50 "Этма дні".
8.10, 23.15 "Віртуальны съвет".
8.20, 18.45 "Прэм'ер-парад "Сталічны".
8.25 "Сънеданне зі Лікай".
8.30 Трылер "Гісторыя пра Рычарда, мілорда і чудоуную Жар-пушку".
10.45, 18.15, 1.50 "M1".
11.00, 18.00 Спартыўныя навіны.
11.15, 22.45 "Аўтапанарама".
11.30 "Дарма і Грэг".
12.00, 15.00, 19.00, 23.00 "24 гадзіны".
12.15 "Агенцтва".
12.50 "Утрапёнасьць мужчын".
Дак. фільм.
13.55, 21.35 "Фаталісты". Сэрыял.
17.00 "Чарціні".
19.15 "Добрыя вечар, маленькі...".
19.30 Баявік "Кропка падзення".
23.25 "Фільм, фільм, фільм...".
23.35 Трылер "Гонін".

OPT

8.00, 11.00, 17.00 Навіны.
8.15, 17.55 "Зямля, хаканьня".
9.15 "Самі з вусамі".
9.45 "Народ супраць".
10.35 Смак.
10.50 Бібліяманія.
15.00, 23.35 "Съледства вядуць знаўцы. Праз 10 год".
16.00 Вялікае мыцішча.
17.25 Дак. дэтэкты "Справа Рыго-Раско".
19.00 Полье цудаў.
20.00 Час.
21.40 "Сакратычныя матэрыялы".
22.35 "Іншы час".
23.20 Зоркі першай велічыні ў цырымоніі "Грэму-2002".

PTP

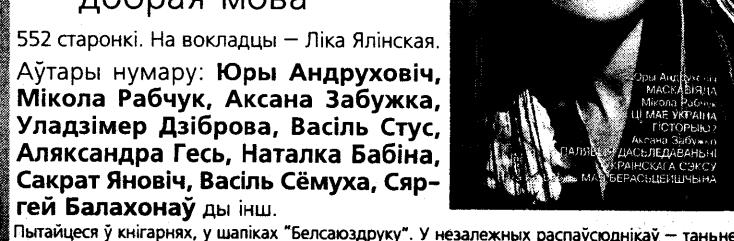
8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Слэсля, заўсёды Слэсля".
8.45 Сямейная навіны.
8.50 "Експэртыза PTP". Дайджэст.
9.00 Новая "Старая кватэра".
9.50 Дзяжукарная часць.
10.15 "Санта-Барбара".
16.30 Планета КВК.
17.00 Прэс-клуб.
18.00 "Камісар Рэкс".
19.35 Мясцовы час. Весткі - Мас-ківа.
19.55 Камэдый "Геній".
22.55 "Панарама кіно" з В. Тадароўскім.
23.40 Чэмпіянат Эўропы па лёгкай атлетыцы ў закрытых памяшканьях. Трансляцыя з Вены.
0.55 Гарачая дзясятка.

Культура

9.15 Партытуры не гараци.
9.40, 16.40 Паходжанье чалавека. "Віход".
10.30 Мультфільмы.
10.45 "Мытаты з жыцця".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фафалем.

**СУБОТА,
2 САКАВІКА****БТ**

7.00, 9.00, 15.00, 19.00 Навіны.
7.15 "Чудоуная прынцэса". 1-я сэрыя.
8.00 "Пятае вымірэнне".
8.25 Сутнасьць.
9.00 Навіны.
9.15 Экран індыйскага кіно. "Уточненая ісціна".
12.05 Сад мары.
12.35 Карабеўская паляванье.
13.05 Здароўе.
14.25 Дак. фільм пра народнага артыста Беларусі кампазытара Ю. Багатырова.
15.20 "Камісар Шыманскі".
16.45 Беларуская драцацтва.
17.10 "Пляц цудаў".
17.40 "Чароўны куфэрак "Саюз-мультфільм". "Пайдзі туды - ня ведаю куды".
18.35 З дакладных крыніц.
19.20 VIII міжнародны джазавы фэстываль "Менск-Масква-2002".
Канцэрт дзяярхайнага канцэртнага аркестру Эспублікі Беларусь.
20.15 "VIP".

Падары сабе Украінскі нумарЯсная думка,
добрая мова

Пытайцеся ў кнігарнях, у шапках "Белсаюздруку". У незалежных распавесіюндніку — танці.

ARCHE

УКРАЇНСКИ НУМАР

5 - 21/01

САМІ ВІД СІЛАНІ

МАСЛАВІНА

МІКОЛА РАБЧУК

АКСАНА ЗАБУЖКА

Уладзімер ДЗІБРОВА

Васіль СТУС

АЛЯКСАНДРА ГЕСЬ

Наташка БАБІНА

Сакрат ЯНОВІЧ

Васіль СЕМУХА

Сяргей БАЛАХОНАЎ

ды інш.

Пытайцеся ў кнігарнях, у шапках "Белсаюздруку". У незалежных распавесіюндніку — танці.

КОШТ РЭКЛЯМЫ**Наша Ніва**(за 1 см², з улікам ПДВ)

Першая паласа	1584 руб.
Апошняя паласа	1380 руб.
Унутраная паласа	1260 руб.

Для агентства, рэдакцый газэт (пры абмене рэкламна-інфармацыйным матэрыялам), некамэрцыйных арганізацый (грамадскіх арганізацій, фонду ды інш.) — магчымы зынкі да 30%.

Пры размешчэнні тэксту-матэрыялу ў рэкламнага характеру магчымы зынкі да 50%.

Зынкі прадугледжаюцца і пры размешчэнні некалькіх агвестак запар, агвестак буйнога памеру.

Рэклама ў "НН" — гэта добрая рэпутація ў вачах дзясяткаў тысяч самых упłyўовых чытачоў краіны.

15.05 Прэм'ера дак. фільму "Павал I".

16.00 У сувече танцу.

20.45 Наша ўлюбеная кіно. "Данская аповесьць". Маст. фільм паводле апавяданняў Я. Шолахава (СССР).

19.25 "Стараудзі дээтктыў". Тэлеспектакль.

21.20 Асабістая ўспаміны аўтамаців жыцьці.

21.25 "Сямейны партрэт у інтэр'еры".

23.50 Дак. сэрыял "Успомні пра будучыні".

20.15 Блеф-клуб.

21.20 Асабістая ўспаміны аўтамаців жыцьці.

21.25 Сльяве Алег Пагудзін.

22.00 "Спорт, спорт, спорт". Ма-

стка-публіцыстычны фільм.

HTB

7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сеньня.

7.15 "Вуліца Сзэмам".

7.40 "Люстэрка, люстэрка".

8.25 Без рэзпэту.

9.15 Крымінал.

9.45 "Жаночы погляд".

10.20 Кватэрнае пытаньне.

11.25 Камэдый "Жандар і іншапля-

ніцы".

13.15 Смачныя гісторыі.

13.25 Падарожнікі натуралиста.

14.00 Свая гульня.

15.25 "Прафесія — рэпарцёр".

16.00 "Працяг будзе...".

16.55 Шоў А. Сычеванкі.

18.35 Прафесія — рэпарцёр.

19.15 "Агент нацыянальнай бясь-

пекі-III".

10.25 Крымінальная Расея. "Пас-

таушчык съмерці".

11.25 Наша кіно. "Трывожная на-

дзеялі".

13.15 "Смачныя гісторыі".

13.30 Служба выратаваньня.

14.05 Свая гульня.

15.25 Дог-шоу "Я і мой сабака".

16.20 "Жаночы погляд" А. Пушкі-

най.

16.55 Вочная стаўка.

17.30 Камэдый "Новы Адэон".

18.50 "Агент нацыянальнай бясь-

пекі-III".

20.00 Надоечы.

21.15 Лялькі.

21.30 Трылер "Цэль".

23.40 Сэрыял "Зорная брама".

0.30 Агляд Лігі чэмпіёні.

CTB

7.00, 9.00, 11.00, 15.00 Сеньня.

7.15 "У гасцініцы з Торфіка".

7.30 "Кот, якога завуць Ік".

8.00 "Дыляпадок".

8.30, 19.50, 0.45 "M1".

9.00 "Гадзіна пік".

10.00 "Бафі".

11.00 "Яе звалі Нікіта".

12.00 "Сынеданне зі Лікай".

12.25 "Празм'ер-парад "Сталічны".

12.45 Мэлядрама "Безбашкі-

ства".

14.45 Выпадковы съведка".

15.15 "Агентцца".

15.50 "Чалавек-павук".

16.50 "Марш Турэцкага-2".

18.00 "168 гадзін Менску".

19.00 "Добрыя дзень, доктар!".

Дык за якую мы Беларусь?

Працяг са старонкі 1.

маглі супрацьпаставіць эканамічна?), і тым ня менш Польша засталася польскай, а Літва – літоускай. У выпадку з Беларусій страхі нашых патрыйтаў зразумелыя: тут усё нацыянальнае больш кволое і прыход расейскага капітулу, лічачы яны, канчаткова падарве нацыянальную карані. Ну, а сёньня што іх падрывае? Як заўсёды, шукаем ворагаў усяго беларускага па-за сваім съцемі?

I, нарэшце, да галоўнага, з-за чаго, уласна, і ўзяўся за пяро. Да закліку Сяргея Дубавца "забыць пра зынікіх паплечнікаў ППРБ". Забыць, відома, можна. Наагул многае можна забыць: "уімія Беларусі". Прое тое, што Быкаў ужо які год жыве ў Нямеччыне і не збіраецца вяртацца. Пра закрытыя газеты. Пра сотні зьбітых, прыніканых, абраханых, пасаджаных несправядлівістах краты. Чаму ж і не забыць, калі, згодна з Дубавцом, "нацыянальная культура ня можа быць непрымірима да войска і ўраду ў ме-

жах аднаго народу і адной краіны".

Але ці варта, спадару Дубавец, літаратуру з Вашым імем і аўтарытэтам так яўна пераступаць русу, якая адміжоўвае мараль ад палітыкі, нават з агаровай на уласцівы апошні "цынізм"? Я ня пэўны, ці здолеце Вы патлумачыць, чаму з рук адных "паплечнікаў ППРБ" цалкам прыстойна і годна атрымліваць дзяржаўныя узнагароды, а пра другіх, "зынікіх" (мяркую, Вы добра ведаеце, пры якіх абставінах), варта хутчэй заўсіць. Мне чамусыці заўсёды здавалася, што Вы належыце да іншай традыцыі, для якой маральнія нормы – не пусты гук. Што Вам ня варта нагадаць аб tym, што Чэхай і Караленка склалі зь сябе званыя расейскіх ганаровых акадэмікі, калі Мікалай II уласнаручна выкрасіў з акладмічнага сьпісу Горкага. Накладаці гэты прыклад на сέньняшнюю съпушцяю з Быковым...

I яшчэ вазьму прыклад з гісторыі краіны, дзе ціпэр знаходзіцца спадар Быкаў. Філёзоф-экзистэнцыяліст Марцін

Гайдэгер, які так дараражыў свабодай асобы, які захапіў многіх эўрапейцаў у 20-я сваім духоўным пошукамі, паверыў, што трэба супрацоўнічаць з рэжымам Гітлера, таму што ёсьць "галоўная мэта ўжыцця – Нямеччына". Стаяўшы ў 1933 г. рэктарам універсітэту ў Фрайбургу, ён пачаў "нэсьціць" яго ад "неарыйскіх элемэнтаў". У ліку першых быў зволненыя ягоны настаўнік, адзін з выбітных філёзафай XX ст. Эдмунд Гусэрль, чыя фэнамэналёгія легла ў аснову ранніх працаў Гайдэгера. Фрау Гайдэгер настолькы засаромелаўшычынка мужа, што на вытрымала і паслала старому Гусэрлю вілкі букает ружаў.

I цi на лепш, спадару Дубавец, было б, калі бы, атрымашы свае прэміі, Кляшчук і Баранова прыйшлі да турмы на Кальварыйскай і падтрымалі Андрэя Клімаў. Тут няма нікага дэмаршу. Нармальна чалавечая салідарнасць.

Цi пашле "Наша Ніва" кветкі Клімаў у дзень ягонага вызвалення з турмы? Пытаныне вельмі прынцыпавое.

цудоўнай уласцівасці ані бруду, ани больш высокім матэрыйам. У нас лёгка адшукваць творы (пачытайце Юр'я Станкевіча), дзе пад сумнай ставіцца нават здольнасць чалавека ратаўваць сваю душу. Якая ўжо тут пазэя съмечыці! Абы не наадварот.

Нарэшце, яшчэ адзін аспект. Злосыць, крыва, зварты ў суд не дадаць пісьменніку павагі чытальнікам, трэба ўлічваць ягону ерудыцыю, веданьне замежных узору і крытыкі. Для рэшты чытачу твор можа застацца незразумелым. Мне карыцца звярнуць увагу не на гэтыя крайнія выпадкі, а на аўдиторию, не прывязаную да літаратуры прафесійна. Плацежадольную, адукаваную, патрыятычную, практывіту, цікавую, не расчарараваную ў жыцці.

Спадары пісьменнікі, вы вольныя пісаць, пра што вам захочацца. Але памятайце, гэтых людзей нельга прымусіць чытати вашыя творы. Iх можна толькі зацікаўіць. Іншага шляху да іхнага вольнага часу, іхных грошай, сэрцаў і розумай няма.

Я надалей лічу, што жыццесь-вярджальная інтанцыя бліжэйшая гэтай аўдиторыі за чорную безнадзеянасць. Бескрытычны аптымізм будзе адпрэчаны як прымітыў. Але памылкі і няўдачы герояў мусыць выгладзіць памылкамі і няўдачамі, а не накананьнем, будзе зватаца брудам, а не першамадэрты, ворагі і перашкоды – ворагамі і лерашкодамі, а не звышнатурыальнымі силамі, а парызай і расчараванымі (колькі іх у жыцці кожнага чалавека!) – толькі паразамі і расчараваньнямі, а не адзінамагчымым становіщам чалавека. Гэта будзе жыццесь-вярджальны падых.

З бруду, кажучы ў Індіі, вырастает лотас. Дык не адмалуялімі ў гэтай

Але пакуль Клімаў і "зынікія паплечнікі ППРБ" для Вас і тых, хто думае, як Вы, – чужынцы, можаце быць перакананы: у Беларусі ўсё застанецца як ёсьць. Калі ня будзе горай...

Наагул лёунг "Мэта – Беларусь" можа далёка завесьці. Тут можна прыгадаць і гады гітлерскай акупациі ў Беларусі, калі беларускі нацыянальны арганізаціі, ненавідзічыя бальшавізм і Сталіна, марачы пра стварэнні беларускай дзяржавы, прынялі гітлерскую расіцкую палітыку і ахвотна ўздельнічалі ў ачышчэні бацькаўшчыны ад неарыйскіх элемэнтаў.

Наагул лёунг "ЛіМе": "Усе мы за Беларусь. Але ўжо сёньня гэта мэта дыферэнцыяцыя. Мы за розную Беларусь. I гэта нармальна".

Няжло, спадару Дубавец, сёньня траба быць за адну Беларусь з тымі, хто зынічае сваіх быльх паплечнікі? Ни кажучы ўжо пра ўсё іншыя злачынствы перад уласным народам...

Сямён Букчын

**Алесь Чобату
Хопіць бруду**

Напярэдадні Новага году ехала да бацькоў дый купіла ў шапіку "Беласаюздруку" на вакзале газету "Наша Ніва". У тульна ўладкаваўшыся каля аяна, пачала чытаць. Святочны настрып паступова плаваў і ўрэшце зусім зыні. Ажно на трох газетных старонках Алесь Чобат выкладаў свой погляд на найноўшую гісторыю Беларусі. I ўсё гэта пададзена ў такой абразлівай і зведлівой манеры... Спадар Чобат піша, што беларусы – гэта нацыя шызафранікаў", Менск – правінційнае мястечка...

Мне прыходзіцца на памяць фільм Азаронка "Дзеець хлускі", які ў 1994 г. трансляваўся па БТ напярэдадні прэзыдэнцкіх выбараў. Таксама і ў сп. Чобата: ён праводзіць паралель, калі ўзгадвае

рэфэрэндумы, ініцыявыя Адольфам Гітлерам, і рэфэрэндум, якога дамагаўся БНФ у 1992 г., дзеялі якога было сабрана 440 тыс. подпісі. А тады ж была зробленая велізарная праца! Людзі не складавілі сябе, ахвяравалі сваім часам і сламі, бо ў той съпушця нічога лепшага зрабіць было нельга. I вось гэтыя людзі, якія аддадзілі ўсё, нават сваё здароўе, а часам і жыцці (напрыклад, Яўген Кулік, які уваходзіў, паводле Чобата, у "брэгаду шабашнікаў"), дзеялі съвятымі зыні. Незалежнасць Бацькаўшчыны і яе росквіту, праз 10 год маюць магчымасць прачытаць, што непатрэбны быў той рэфэрэндум, а быў "белая гарачка. Хвароба. Нечэрпанне..."

Можна і далей працягваць чытаваць і пра ту неявлікую купку апазыцыйных дэпутатаў на чале з Павалем, якія дамагліся ў 1991 г. прыняць Акту Незалежнасці Беларусі, і пра маскаю. Але гэдзе. Будзе бруду і зьдзеку.

Павінна існаваць маральная цэнзура і незалежны друк, каб на старонкі газет не траплялі матэрыйы, якія прыніжаюць гонар і годнасць усяго народу цалкам, бо гэта разбураныя матэрыйы.

Галіна Гурыновіч, Лясны

навіны культуры

Фільм Асьлюка не бяруць

Мастацкая рада "Беларусьфільму" адмовілася прыняць дакумэнтальную стужку Віктара Асьлюка "Мы жывем на краі". Фільм распавядае аб прынамскай вёсцы, жыхары якой здавен пасвяцілі сваі кароў на высьле пасярод ракі. Коліс кароваў было больш за 100, цяпер засталося 13. У такай самай праціпоры паменшала ў вёсцы і людзей. Кірауніцтва кінастудыі патрабуе ад Віктара Асьлюка прыбрэць з фільму сцэны п'янства і наагул тэму заняпаду калгаснага ладу. Рэжысэр не пагаджаеца ў рыхтуюцца да звалнення. Юрась Барысевич, радыё "Свабода"

Перавага аддаеца сеткавай музыцы

Дасылдаваныні Аленісбахскага інстытуту вывучэння грамадзкай думкі съвядчыць, што Інтэрнэт можна змяніць характар адносінай паміж спажыўцамі да музычнай індустрый Нямеччыны 51% немцаў аддаюць перавагу музычным інтернэт-сервісам перад звычайнімі музычнымі крамамі. Усяго ў краіне ўжо больш за 4 мільёны чалавек сцягваюць музыку з Інтэрнэту.

Ян Мацур

дзе варта быць

Рок-каранацыя

24 лютага ў Канцэртнай залі "Мінск" а 19-й адбувдзеца Рок-каранацыя-2001. Удзел возымуць найлепшыя беларускія рокеры – "NRM", "Крама", "Палац", "Сузор'е", "Рублёвая зона", "Зыніч", "Стары Ольса", Зыміцер Вайшоўкін, Аляксей Шадзько і іншыя. Хтосьці з іх сёлета атрымае карону. Квіткі каштуюць ад 8 да 20 тышч.

Шыцьё і вязаныне

Тыя, хто хоча навучыцца шыць альбо вязаць і жыве ў межах дасылдаваныці Смургоняў, могуць запісацца ў адмысловыя гурткі, якія нядзяўна адкрылы мясцовую філію Таварыства інвалідаў па зроку. Гурток па пашыве мяккіх лялек (кіраўнічка Любов Дзяргачова) працуе ў пятніцы з 10 да 12-й, а гурток па вязаныні ѹ шыцьці (кіраўнічка Тамара Лапіна) – у аўторкі ў пятніцы з 10 да 12-й. Заняткі адбываюцца ў Смургоні на вул. Леніна, 9 (памяшканье Таварыства інвалідаў па зроку). Дадатковую інформацію можна атрымаць праз т.: (01592) 2-16-87 (з 10-й да 13-й).

Акцыя "Чыстая Каложа"

Горадзенская краязнаўчая ініцыятыва "Краявід" прапануе ўсім ахвотным разам прыбраць съмечыць і лісціце вакол Барыса-глебской царквы. Збор – 24 лютага а 13-й каля Каложы.

Андрэй Мялешка, Горадня

150 гадоў "Ідэліі"

ІДЭЯ МЁРТВАЙ СЯЛЯНКІ

сёньня опера ўжо грае такі ролі, яна хутчэй перажывае крэзыс. Цяпер ейнае месца займае кіно. Толькі яно ў наш час гэта жа моцна ўзьдзейнічае на шырокія паслядоўніці, і з боку пісьменнікаў, і з боку грамадзтва. Неабходны дыялог. Натуранына, на трэба чакаць, што менавіта пісьменнікі на першую чаргу закрываюць зыні, і яны будуць хутчэйшыя і глыбейшыя, чым зыні на ўсім грамадзтве. Недарэчна таксама паказвацца, што складаная справа можа быць сфермультавана ў некалькіх лезунгах кшталту "пішыце пра съвято, не пішыце пра цені". Пісць трэба пра ўсё, у тым ліку пра тое, што пісць трэба для чытальніка.

Даніла Жукоўскі, Горадня

3 Новага году "НН" выходзіць па пятніцах. У Менску ў шапіках гэты пятнічны нумар можна купляць ужо з АБЕДУ ЧАЦЬВЯРГА.

Галіна Гурыновіч, Лясны

заганнаю, наадварот – гэта цудоўны твор звышталенавітага, сусветна вядомага кампазытара. Манюшкі быў вельмі плённым творцам, ён аўтар дзясяткаў опер і апэраў, сотняў рамансаў і песьняў. Дарэчы, адна з самых вядомых ягоных опер – "Галька" – дай шмат якія іншыя творы прасякненыя беларускім інтанцыямі і ўзорамі. Зварот да фальклёрных каранёў, жыцця простага народу быў цалкам натуральным для рамантызму. Але праз гэта міжволі быў зададзены штуршок да музычна-музыцкага напрамку развязыцца беларусчыны.

Таму ў сёньняшній рок-музыцы мне падацца вышэйшай і больш "карсынай" творчасць NRM зь ейнымі чарапахамі, сантарамі да песьні пра кахраньне, чым розныя фальклёрныя ці паганская ўхіленьні, супольныя праекты кшталту "Народнага альбому". Апошні мае рысы рок-оперы, але імкненне да народнасці, фальклёру, "усіхнасці", геніяльнае, своечасове ў папулярнае сёньня, заўтра мож

ГІСТОРЫЯ КУЛЬТУРЫ

Вобраз Леніна звязаўся ў беларускім мастацтве яшчэ пры жыцці пралетарскага праўадыра. Піянэрам у беларускай ленінііне стаў скульптар Аляксандар Грубэ, які ў 1922 г. стварыў кампазыцыю "Ленін на трывуне". У графіцы пачынальнікамі культуры сталі Павал Гуткоўскі, Ахола Вала, Анатоль Тычына, Ібрагім Гэмбіцкі. У жывапісе першы партрэт Леніна напісаў у 1926 г. Валенцій Волкаў, будучы аўтар гербу БССР. Леніна майлявалі, ляпілі, ткалі, выціналі, выразалі з дрэва, выкладалі з саломкі. Над вобразам Леніна працаўвалі розныя мастакі, у тым ліку і самыя таленавітыя. У выніку мы маем калекцыйны пласт беларускага мастацтва.

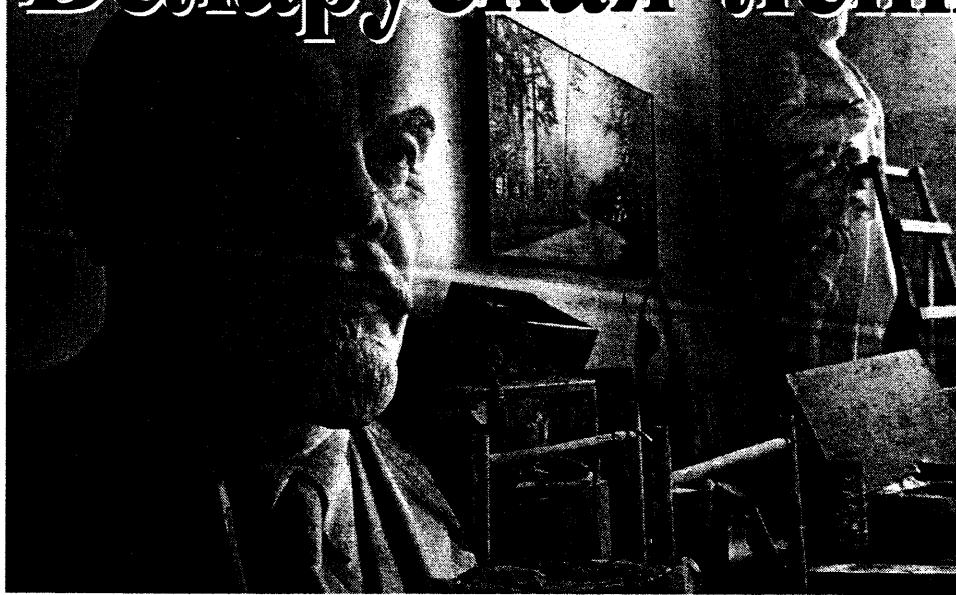
У 1991-м адбылася ідэялічная пераацэнка вобразу Леніна. Праўда, у нас у Беларусі вуліц асабліва не пераназывалі, а помнікі не чапалі наагул. Мінуўшы 10 гадоў аддалі нас ад таго пачынца адплаты і вызвалення, з якім народы нашае часткі съвету скідалі з пастамэнтаў стоды Ільліча. І цяпер гэты вобраз многімі ўспрымаецца амаль нейтральнай. Вобраз і вобраз. Звязаўся магчымасцьць для пераацэнкі ўжо не ідэялічнай, а эстэтычнай. Як ставіцца да добрых, хоць бы ў кампазыцыйным ці жывапісным сэнсе, твораў славутых мастакоў? Якое месца ў гісторыі беларускага мастацтва займае вобраз Леніна? Ці патрэбная пераацэнка? З гэтым пытаннем мы звязаны лісі да мастацтва і мастацтвазнаўца.

Час зрабіць інвэнтарызацыю

Васіль Шаранговіч, мастак-графік, пэдагог, прафэсар, былы рэктар Акадэміі мастацтваў

Праца над вобразам Леніна — нязначны ў маёй творчасці аддзялак. У асноўным я працаўваў з купалаўскай тэмай і тэмай Беларусі. Але да стагоддзя да Леніна выдавецтва выпускала книгу, замовіла мне. Я і зрабіў туто книгу. Я лічу, як і тады лічыў, што гэта — эпізод. Але я стараўся зрабіць усё, што магу як мастак. У савецкія часы нямала мастакоў працаўвалі над вобразам Леніна. Я не кажу пра тых, хто выконваў на нашым мастацкім камбінаце элементарныя работы, якія зваліся "60 на 80", партрэты для кабінетаў. Кнігу Маякоўскага "Ленін" я аформіў. Праўда, там я рабіў упор на народ, на людзей, на рэвалюцыйную масу. Там у мене ёсьць вобраз Леніна, самы папулярны ў савецкай графіцы на той час, — буйная галава, падпёртая рукою. Але можна называць багата іншых мастакоў, якія напісалі цэлы шэраг карцінаў. Сярод іх

Беларуская ленініяна

былі і вельмі нядрэнныя. У сэнсе жывапіснага ражэння я б вылучыў Касмачова, ягоны трывіці. Трывіці Касмачова — найлепшае, што было створана на гэту тэму ў беларускім мастацтве. Вядома, мы ўсе, што працаўвалі над вобразам Леніна, калі б мы ведалі тады тысь дакументы, туго гісторыю, калі б мы бачылі фільм Сакурава, дык напэўна мы бы па-іншаму на ўсё глядзелі. Але гэта ўжо засталося ў гісторыі, так яно ёсьць. Творы пра Леніна мусіць ацінівацца: ці гэта мастацкі твор, ці гэта чыста ідэялічны заказ. Насльеду час зрабіць інвэнтарызацыю таго, што створана. Неяк інэртна да гэтага ставіцца нашыя мастацтвазнаўцы. А нам, мастакам, якія працаўвалі над гэтай тэмай, было б

К. Касмачоў. В. I. Ленін сярод сілян. Цэнтральная частка трывіці "Незабытнае". 1961-62

Аморфная маса

Міхал Баразна, праектар Акадэміі мастацтваў, мастацтвазнаўца, мастак

Аніякага месца ў гісторыі мастацтва вобраз Леніна не займае. Ну, бывае такі вобраз, майлявалі яго. Прайшоў дзесятак гадоў, і пра тое месца мала хто згадвае. Значыць, такое яно было. У мастацтве вобразы робіцца трывільнымі праз широкасць тыражаваныя. Калі іх актыўна не тыражаваць, яны больш актыўна ўзьдзеінічаюць. Таму ідэалёгія сама сябе перахітрыла. Пры поўнай трывільнасці вобразу Леніна ён не ўспрымаецца як нешта актыўнае. З гэтай масы вылучыць нешта актыўнае, цікаве немагчыма. Гэта аморфная вялікая маса. Як коміксы ў кіеску, якія ўжо ня хочацца гледзець. Што застасцца? Заставіцца іх захоўваць. Немагчыма быць у дэмакратыі таксама дыктатарам. Не зынічца жа гэта.

Мёртвы вобраз

Міхал Анемпадыстай, мастак, паэт

Вобраз Леніна пазбаўлены жывасці, кананізаваны. Няма вось гэтых прышчыкаў, болечак, дзяталек... Я я бачыў цікавага ўвасаблення гэтага вобразу.

Хай паляжаць яшчэ

Яўген Шунейка, мастацтвазнаўца

Гэта праблема ўчарашила дня. Яна нецікаўная. Нам цяпер траба вырашыць іншыя праблемы ў мастацтве. А ленініяна — праблема, якую мусіць адлягіцца ў архівах. Праз стогадоў для навукі гэта будзе нейкі пласт... Гэтыя работы давалі не кар'еру, а заробак. Колкі ў нас скульптары нарабілі Леніну? Сотні тысячай. Але нікто з тым ня звязае нейкіх вынікаў.

Цяпер стаўленне да Ленініяны асцярожна-чакальнае. Хоць самі творы па-ранейшаму займаюць свае месцы на вуліцах і плошчах наших гарадоў. Ленін, пераувасоблены ў творы мастацтва, сёння становіцца гісторыяй, якую ўжо не закранае вас асабістая і ваших пачуццяў. Напэўна, такое адсторонене стаўленне пакрысе зусім запануе ў грамадзтве, і актуальнасць зношу љылічой з плошчай паступова знікае. Ужо сённяні тэма вызвалення ад пастамэнтаў правадыра займае на першое месца сярод актуаліяў дня. Зы іншага боку, пакуль стаяць у нас тэя каменныя камандоры, нішто іншое на пнешніца задавальняць усё яшчэ актуальнай патрэбі кумірому ў паспалітай душы.

Сяргей Паўлоўскі

грамадзянскі клопат
А б л о г

Аляксандар Уласаў — адна з самых самавітых постасцяў беларускай гісторыі. Гэта ён разам са сваім аднаўмцамі абудзіў прысланую Беларусь. Ці адчувае гэта наша сённяння грамада? Калі адчувае, то дзе і як гэта адзначана? Нашия майстры пэндзля стварылі колькі твораў, прысьвячаных нашаніцам. Найбольш значныя сярод іх — "Нашаніцы" Асядоўскага, "Віленскія сустэрэчы" Савіцкага. Нашаніцам прысьвячана і палатно мастакоў Ціхановіча І Davídoviča "Янка Купала і Зымітрок Бядуля ў рэдакцыі "Нашай Нівы". На гэтых палотнах ёсьць усе — Янка Купала, Якуб Колас, Зыміцер Жылуновіч, Янка Журба, Максім Багдановіч, Алаіза Пашкевіч-Цётка, Зымітрок Бядуля, Канстантына Буйла, Уладзіміра Станкевічанка, Ядвігі III... Няма толькі таго, што заснаваў "Нашу Ніву", быў шмат гадоў ейным рэдактарам, згуртаваў і абудзіў творчыя і палітычныя сілы Беларусі. Ці ж гэта ня дзіўна?! Засяроджваю на гэтым увагу нашых мастакоў! Жыцьцё Уласава дае шмат імпульсаў на стварэнне Уласавіяны, гэта тэма ў выяўленчым мастацтве пакуль што ляжыць аблогаю. Голос Уласава, ягония парываны пакуль не дайшлі да нашых мастакоў.

У.С.

Уніяты запрашаюць

Менская парафія іконы Маці Божай Нясцомнай Дапамогі Беларускай грэка-каталіцкай (уніяцкай) царквы запрашае ўсіх ахвотных на набажэнствы, якія адбываюцца ў сядзібіце на 18.30 (у недзелі а 9-й і 12-й) у дольней Чырвонага касцёлу. Штосуботу з 15-й да 20-й, штонядзелю з 15-й да 18-й і штодзяночна з 18-й да 21-й працуе парафіяльная бібліятэка, якая працяпнуе шмат цікаваў літаратурнага рэлігійнага і нацыянальнага зместу (з.в. Сынекны).

Пры парафіі дзеянічае нядзельная школка. На пытаннях звязвартца : тэл/факс 251-06-20, e-mail: Niastomca@tut.by

Уласаў і Тарашкевіч

Аляксандар Уласаў, першы рэдактар "НН"

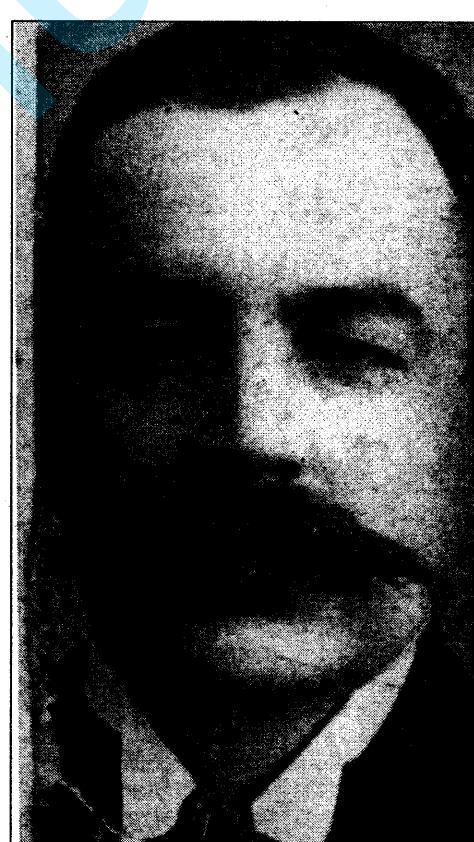
Першая беларуская легальная газета "Наша Ніва" нарадзілася ў верасні 1906 г. А першая беларуская граматыка пабачыла съвет толькі праз дванаццаць гадоў — у 1918-м. А здавалася б, усё павінна быць наадворт: спачатку мусіла нарадзіцца граматыка, а пасля — распачацца выдавецтва.

Але беларуская выдавецтва практыка пачалаася без граматыкі. Выдаўцы, пісьменнікі ня ведалі, як і чаго трывалі. Наставала пара адчынні беларускіх школы, але як, калі німа элементарнага падручніка роднае мовы? За стварэнне граматыкі ўзяўся беларускі юнак з-пад Вільні Браніслаў Тарашкевіч, студэнт-філэлія Петраградскага ўніверсітэту. Сярод тых, хто спадзяваўся на яго, цікавіўся ягонай працы, быў і рэдактар "Нашай Нівы" Аляксандар Уласаў. Кажуць, увесні 1917 г., калі рукапіс "Беларускай граматкі для школ" быў гатоў, Тарашкевіч прынес яго Уласаву і той нараіў, каб на вокладцы і тытульным аркушы граматкі побач з імем аўтара значыцца Тарашкевічу тытул — кандыдат філалёгіі Петраградскага ўніверсітэту. Хай ведаюць усе незычліўныя беларушчыны, што граматыка напісаная не якім-небудзь дылетантам, самавукам, а чалавекам, якому навуковае званыне надаў адзін з найлепшых расейскіх універсітэтаў.

Сымпатизуючы Тарашкевічу — маладому навукоўцу, грамадзкаму і палітычнаму дзеячу, Уласаў ніколі ня думаў, што іхныя стаункі скрыжуюцца яшчэ і на сваіх шляхах.

УДАКЛАДНЕННЕ

У "НН" ад 15 лютага ў артыкуле "Краіны-папялушки" фразу "Нарвэгія да пачатку XX ст. была ў складзе Дацкага каралеўства" трэба чытаць "Нарвэгія да пачатку XX ст. была ў складзе Швэдзкага каралеўства".

Аляксандар Уласаў, першы рэдактар "НН"

клубу. Яны часта бачыліся і ў Вільні. Затым Броніка пачалі цыгаць па судах. Дзядзька Уласаў перажыўся, хваляўся, як мог, барапні Броніка, утварвалаў яго менш гарычыца, быць больш дыпламатычным. Але дзе там! Броніка цяжка было спыніць. Ён за прауду — беларускую прауду — ішоў на злом галавы».

Уласаву было прыемна, што праз сваю пляменінцу ён парадніціўся з Тарашкевічам. Няяк у сваіх цыгніцце было спарніці цыгануць нялігкі беларускі воз. Але спынілі іх на пайдарозе бальшавікі, камісары, палічышы "сацыялістычнай небясьпечнай элементамі". І дзіўна сэнсія чуць, як іхныя напішадкі рвучы на грудзёх кашуллю і кригчыць: "Не было Курпатаў!" Але дзе ж тады дзеўчына Тарашкевіч, які падараў свайму народу граматыку? Дзе Аляксандар Уласаў і шмат-шмат іншых іхных паплечнікаў ды аднадумцаў?

Уладзімер Содаль

Бела-чырвоныя бардзюры

1992 год. 31 сіння. Холадна. Стам на пляцы. Ад зялёных лейтэнантаў да апошняга мухамора-палкоўника. Мерзнем, пры размове саграваючы твар суседа съвежым перагарам. Прымаем прысягу на вернасць Беларусі. Прыстукаючы нага аб нагу, згадваю, як настройваўся з самай раніцы на гэту ўрачыстасць. Незалежнасць Бацькаўшчыны для мяне не абы-што. На пляц пад гукі маршу, як ветразь, выпльвае бел-чырвона-белы сцяг.

— «Сала-мяса-сала», — крикнуў хакол-старлей недалёка ад мяне. Га-га-га. Потым нешта пра прасьціну пасыля першай шлюбнай ночы. Зноў — га-га-га. Азіруйся вакол. Пойная абыякавасць. Да шчымлення ў сэрцы разумею: асноўная частка тых, хто стаіць побач, будзе прысягаць толькі кутам сваёй кватэры, якую ў перспектыве можна будзе працаць ці аблмяніць, каб зъехаць на сваю сапраўдную радзіму...

На знявагі сцягу змаўчай. Не навучыўся яшчэ тады агрывадца. Съядомасці не хапала. Ня ведаў і сам, адкуль узяліся тыя яскравыя колеры дзяржаўнай сымболікі...

Прысяга скончылася. Відаць, ужо тады вышэйшыя сілы штучна аддзялілі мяне ад пакалённіната. натоўпу: маё праўшычча забылісць ў сіпсы. Свой подпіс пад прысягай я ставіў у цэлым штабным камандзе, так і на вымавішы слоў клятвы ў голас...

1993 год. Студзень. Дывізія, дзе прымаў прысягу, рэфармуеца. Трэба шукаць месца бліжэй да дому. Разам з таварышам па службе знаходзім тое, што шукалі. У аддзеле кадраў пасылаюць на размову да начальніка штабу палка. Першое пытанне:

— Хто па нацыянальнасці?

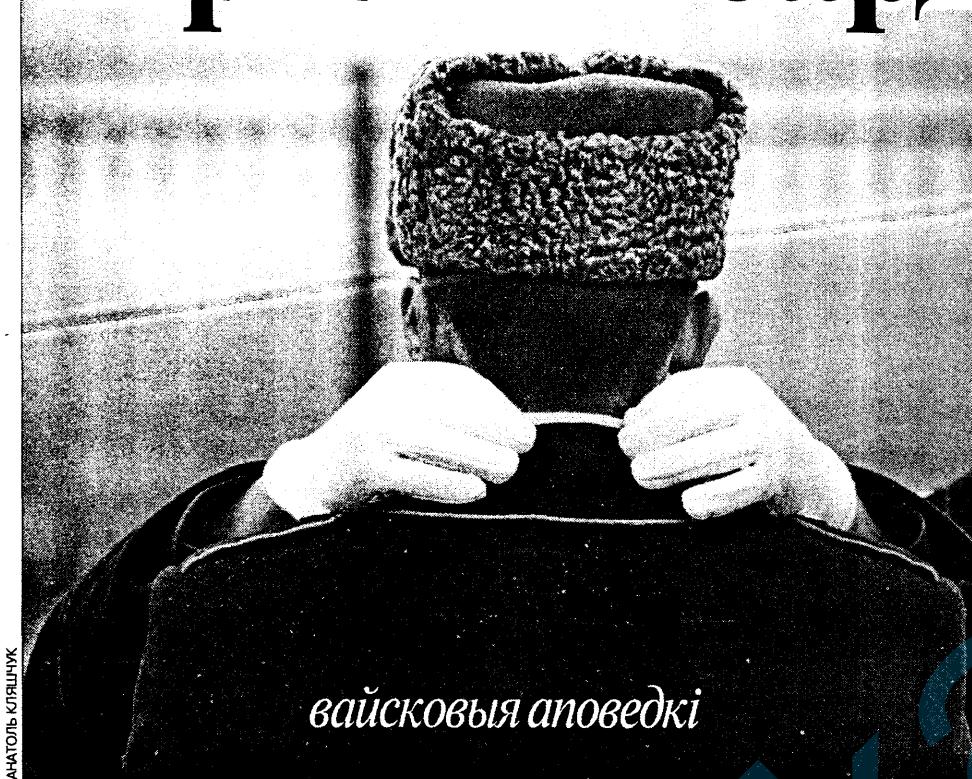
— Беларус.

— Добра, добра, — палкоўнік працягнуў мне потнную руку.

На тое ж пытанье мой "таварыш" бойка праўзвінене: "А як жа ж, таксама беларус..."

Праз пару тыдняў мы ўжо служылі ў "прыдворнай" дывізіі ў Менску. А праз колькі год, калі ўлада ў краіне і ў войску сталася антыбеларуская, я зрабіў для сябе сумнае адкрыцьцё. Мой былы таварыш па службе, які з пеняло ля рота кричаў, што ён беларус, каб узялі на тое месца, бліжэй да бацькоў, потым з крывой ухмылкай распавядаў, што зь беларусамі ён і побач не стаяў і за асобную нацыю іх не ўспрымае. Цікава, што і той "съядомы" начальнік таксама выявіўся не тузышага роду і потым прыкладаў вялікія намаганні ў аплёўваныні годнасці беларусаў.

1994 год. Піўны ларок. Стам з камандзірам суседняга ўзводу. Мурзатыя, стомленыя, цэздзім піва з паўлітровых слоў-

АНТОЛЬ КІЯЧУК

вайсковыя аповедкі

каў. Аб сім-тым балакаем. Падпльвае палкоўнік. На добрым падпітку, амбіцы начальніка скаваны ў чорнай скуранай тэчы пад пахай. Кашкет — кукардай над левым вокам. Шукае зносінаў з афіцэрскім маладняком.

— Пи-во п'ем, лейтенанты? Как служба? Командиры взводов? Да! — знянаць.

— Вот вы, кто по национальности?

— Беларус.

— Рускі.

— Вот то-то, — тыцніў пальцам у грудзі суседа. — Тебе ротным не быть.

— А зон, — сувора на мяне, — далеко пойдёт.

— Да што вы! Пры чым тут гэта?

— Я в министерстве, б..., работаю. Все знаю. Теперь руским, б..., в армии — кирдык.

Злосна плюнуў пад ногі і пахістаўся ў бок сваёй, напэуна, утульной кватэры ў паралелях ваеннага гарадка.

1995 год. Люты. Пераступіў КПП свайго новага месца службы. Прымем падсочкы, аддаючы воінскае прывітаньне, дзяжурны за шклом. У марозным паветры жаўнерыкі дзяжуць горла пра родны Менск... Прызначаны камандзірам мотастралковага ўзводу. Чакаю свайго новага камбата ў пакоі "адпачынку і інфарматыкі" (былым ленінскім). Пад дзяржаўнай Пагоняй, аточанай стэндамі з беларускамоўнымі тэкстамі, знаходжу самаробны альбом аб вайсковай славе беларусаў, пачынаючы са старажытнасці. Прывабны, зроблены з павагай і любоўю. Нататкі з газетаў і часопісаў. Гэта ж колькі "макуля-

туры" пералапаціў нампаліт...

Год 1995. Травень. Канцылярыя. Аб крайнюю белую палоску сцяга прыхіленага ў кутку, пасыя абеду, падмацавана пляшкай гарэлкі, выцірае тлустыя ад сала пальцы роты...

Шчодрымі ручаямі ліоцца са слоікаў, бляшанак і вёдраў чырвоная зялённая фарбы. Нампаліт, які два гады таму так заўзята зьбіраў у альбом нататкі аб вайсковай славе беларусаў, зараз выкінуў гэты альбом на сметнік. А праз паўгоду, калі яго падвысіць у званыні, будзе шыніпaryць па канцылярыях палка з мэтай праперкі зынішчэння зыненавіднай сымболікі.

Сёння толькі бардзюры, пафарбаваныя ў бела-чырвоную колеры*, нагадваюць, што яшчэ ня ўсёды лягло пільнае вока нампалітаў-пярэваратніяў.

А над гэтымі бардзюрамі і шыхтом жаўнерыкай на пляцы, як пенаплястам па шкле, песьня: "Свяціны слова "Москва за наам" мы помним со времен Бородина".

Вясна 2000 году. У войску велічэзная нястача кадраў. Пэўную частку вакансія запаўняюць "кантрактнікі". Мала хто застаецца пасыля тэрміновай". У асноўным прыходзяць "уцекачы" ад цывільнай галечы. Звычайна болей за паўгоду трываюцца адзінкі. Шэрагі "кантрактнікаў" нішчыць любоў да "зялёнага зьмея"...

Нейкімі невядомымі сцяляжынамі трапіў да нас у батальён прафесійных мастак гадоў пад трыццаць. Малонкаў яго ацаніць

мне не пашчасціла. Колькі месяцаў пратырачу ён на палігоне, падмалёўваючи танчыкі на металёвых стэндах. Казалі, прыблізіць палігонную намаліваў вельмі падобна. Згубіла цягта да гарэлкі. Усе, хто зь ім гаманіў, асабліва за чаркай, потым са съмехам дзяліліся ўражаннямі. Падпішы, ён, нярэдка замазюкаўшыся званітаванай палігоннай ежай, пераходзіў на чысьцютую беларускую мову, толькі з п'янім картавым акцентам. Ды ўсё кідаўся лёзунгамі. "Я прыйшоў, каб падняць духоўную моц у войску, прывіць любоў да роднае мовы, адрадзіць любоў да бацькаўшчыны", — і гэтак далей. Напіваўся дазванія, а ўсё вакол толькі рагаталі з "адраджэнца" і ягонай мовы...

Асабіста мы сутыкнуліся ўжо пры канцы ягонай няждай "адраджэнскай" місіі ў войску, калі я афармляў дакументы на ягонае звалненіне за п'янства. Сорамна і прыкра чамусці было мене...

2000 год. Лета. Апошняя трэніроўка пе-рад прыняццем прысягі. Удасканальваем выхады са строю, падыход да стала, дзе ляжыць папка з тэкстам прысягі, і гэтак далей. Калі раней, яшчэ за савецкім часам, тэкст прысягі забівалі ў галаву як мінімум на найбліжэйшыя два гады, зараз на гэта часу не хапае. Усё спрошчана. Падышоў, узяў папку, знайшоў знаёмія літары (текст прысягі надрукаваны на дэзвюх мовах), прабубнену, паставіў хоць крыжык на супраць прозвішча — і ты ўжо сапраўдны жаўнер. Дык вось, на гэты апошнія трэніроўка адзін са строю пытавацца, на якой мове чытаць прысягу.

— Хто якой нацыі, на той мове і прысягае, — адказваю я.

На той час (паводле асабовых справаў) я дакладна ведаў, што сярод трах дзясятак хлопоў усе, акрамя аднаго, — беларусы. А гэты адзін быў габрэй Абрамовіч. У ягонай асабовай справе нехта з ваянкаматчыкамі насупраць "адукацыі" вывеў тлустымі літарамі "евреі". Ой, і цяжка ж яму прыйдзецца з такай "адукацыяй" у войску!

Наступны дзень... Выходзілі па чарзе адзін да аднаго падобныя, перапужаныя жаўнерыкі з аўтамацікамі на грудзёх, бубняць добра калі палову расейскамоўнага тэксту і задаволеныя вяртаюцца ў строй. Сярод аднастайных дакладаў, камандай і гоману бацькоў маладых жаўнеруў я пачуў: "Я — грамадзянін Рэспублікі Беларусі..."

Адзінам жаўнерам, які ўголос прачытаў тэкст прысягі па-беларуску, быў шартагавы Абрамовіч, той самы "вучоны" габрэй...

Віталь Чырвінскі, Менск

* У вайсковых гарадках бардзюры фарбуюць у бела-чырвоную колеры — для абавязчэння тэрыторыі, а можа, каб неяк розніца ад "цывільных" бардзюраў.

Гетман Курапатаў: "Мы ставілі тры крыжы штодзень"

Цэлуу зіму правялі ў намёце вартаўнікі Курапатаў. Яны сочачы, каб пры будаўніцтве калцавой не патрывожылі спакою ахвяраў сталінізму. Адзін зь негалосных кіраунікі — берасцейскі хлопец Алець па мянушы Гетман. На пытанье, што яго прывяло ў Курапаты, гэты здаровы хлопец — прафесійны дзюдзіст, які два гады адбараўся за зборную Беларусі — адказвае банальна: "Калі ня я, дык хто?" Яго вопратка пра пахала вогнішчам.

У снобскай сталіцы пра яго ходзяць сямёна неверагодныя чуткі: ён мае наўпроставу сувязь з Радай БНР, яго рыхтуе Захад на ролю лідэра радыкальнай апазыцыі.

Чуткі не заўжды аказваюцца праўдай. У час аднаго з прыездаў у "вялікі Менск" Алець Гетман завітаў на гутарку ў рэдакцыю "НН".

Дык што ж там робіцца ў Курапатах?

Гетман: Будаўнікі кажуць, што, каб нас не было, яны б перасыпалі межы і на метр, і два, і на тры. А так цяпер, калі нешта зьбираюцца рабіць, сыпяцца звязвітаўшы да нас. Увесе час нас вартаўць дзіве машыны АМОНу, па 5—6 чалавек. Дык мы і з імі працуем. Падаравалі ім книжку пра Курапаты. Яны яе перадаюць зьмене зьмене. Адзін амо-

натавец пасыля таго, як яму распавялі пра гэтае месца, сказаў, што пойдзе ў адпачынок, а потым съдзе з АМОНу. Як цяпляй, пачынаю сутычкі з тутэйшымі: мы не дазваляем ладзіць пікнікі.

Будаўнікі нам пачіху падсыпталі — па нашай просьбі — жвіру пад каплічку.

"НН": Ці жорсткі быў у вас у лягеры рэжым? Ці быў, прыкладам, расклад дні? Што дапамагло Вам ператрываць зіму?

А.Г.: Так. Падымаліся ў 6.30, адой у 22.00. Хлопцы падымаліся, хтосьці ўшоў нарыхтоўваць дровы, хтосьці — па ваду. Лясынцы сказаў нам: высякайце сухастоіны. Узлі фарбу, напазначаў дрэвы на высечку.

Мы ж вырашылі, пакуль звязвіца агароджа, паставіць вакол Курапаты крыжы як вехі па мяжы ножропалю. Наша задача была — рабіць тры крыжы на дзень. Зрабіць крыж двом чалавекам — гэта цэлы дзень трэба.

Вольнага часу амаль не было. Пры канцы дні паваліца б спаць кутчэй. Цяпляй крыжоў на рабілі ў запас і чакаём, пакуль зэмля растане.

"НН": А што вы там елі?

А.Г.: Сул з чарапахаў, чырвоную ікро, чорную... Вы ж пісалі — цукеркі... Калі сур'ёзна. Зблішага макарона з тушонкай і грэчка, га-

Уладзімер Шчапак

Гетман (справа) і Сірхук Вісціцкі ў рэдакцыі "НН"

возіць. Здаецца, там цяпляй чысьцей стала, чым было да нас.

Курапатская абарона паказала, што моладзь — дзеяздольная. Хоць шмат хто яшчэ пакуль сырьі... Сыніцьціліваны...

Запісай Ігнат Чакацкі

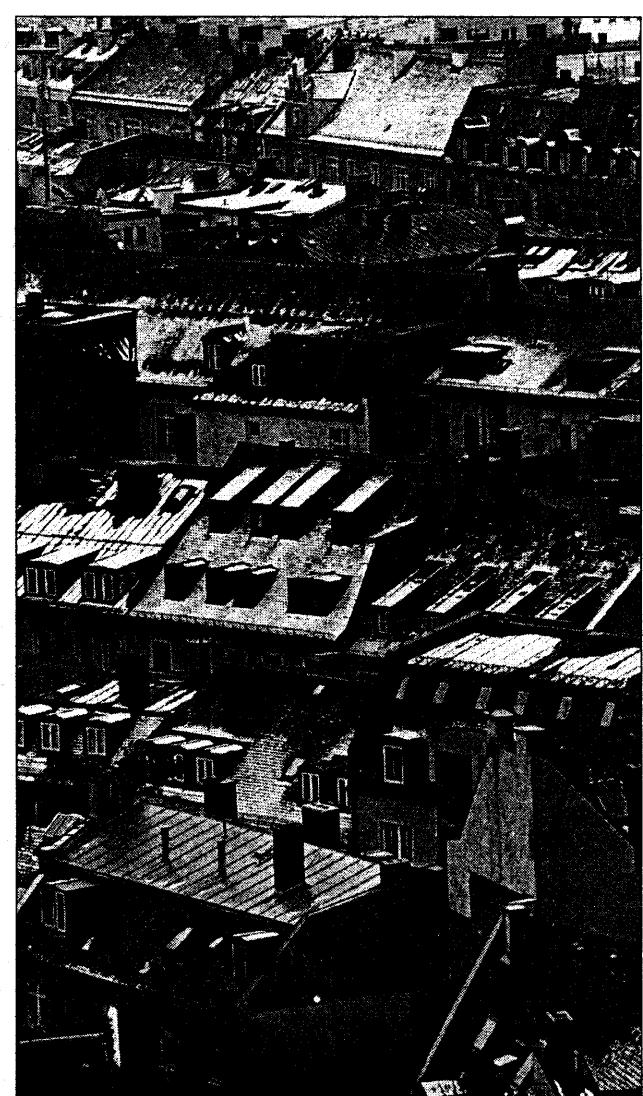
Мюнхенскія ровары

Ровар, "пафарбаваны" сънегам... Перад табою і перад мастацтвам зімы нізка скіляю свой новы і вельмі дарагі аб'екту! І не могу адварвацца ад су-зірання гэтых "нефармальных" адносінаў стыхіі нашых двухколавых сібру, пакінутых на вакзалах, забытых калі кавярняй, прывязаных да сувятафорных слупоў.

Сынег — на дахах, на комінах, на машинах і матасыклах, і нават простираючыся на людзях. Але веяльшы падам у адносінах з H_2O дазволена штосьці большая. Бо, калі белое покрыцце мюнхенскіх штрасей ператвараецца ў звычайную съёкавую воду, самы масавы гарадзкі від транспарту ўсё яшчэ знаходзіцца ў стане не-рухомасці. І, магчыма, толькі ў гэты самы час стыхія жыцьця старажытнага гораду спасцігаетца нарэшце праз мову гэтых сціпільк застыйлых агрегатаў.

Анатоль Кляшчук
Фота аўтара

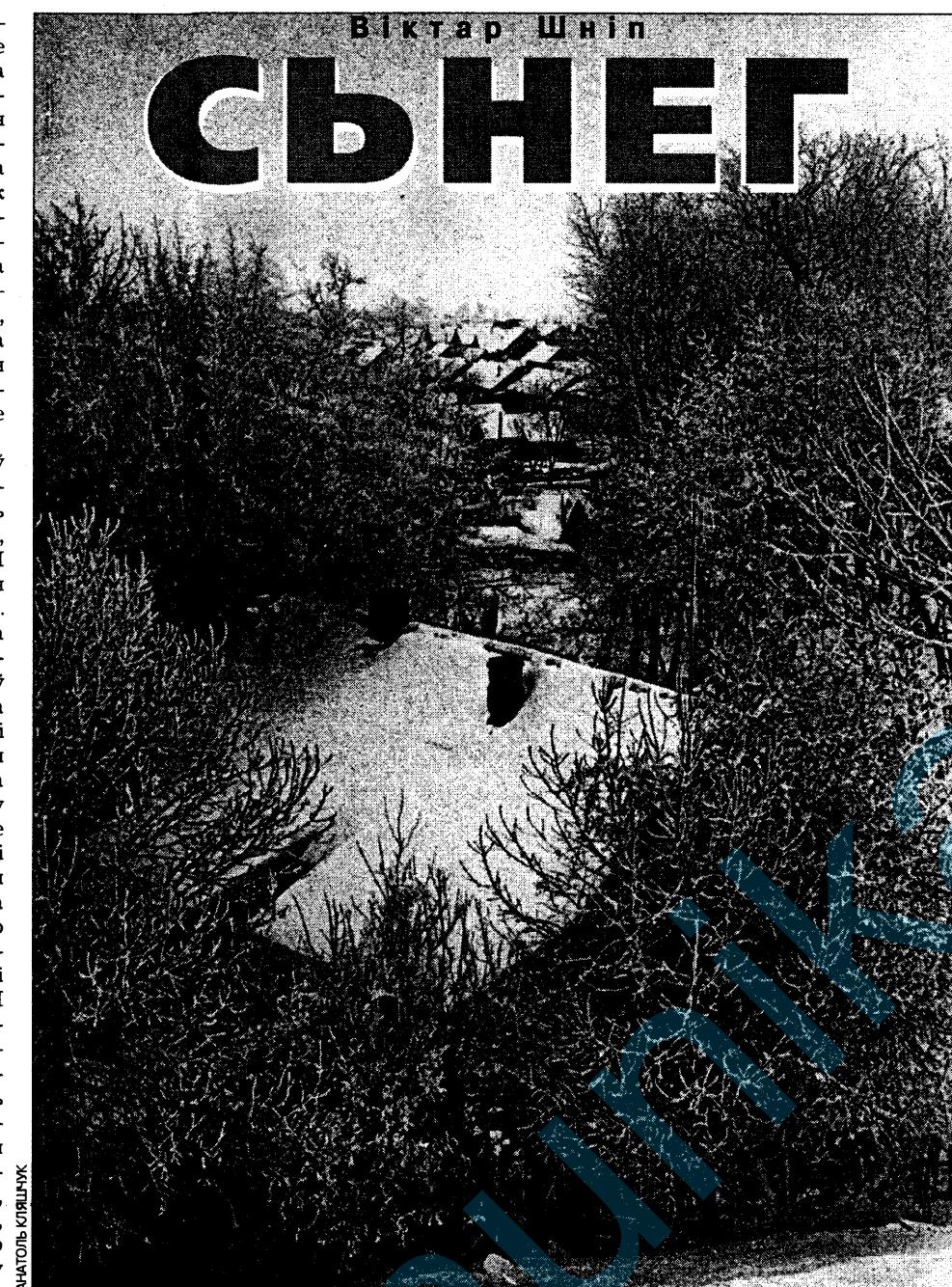

...На дварэ мароз, завея. Хачу на вуліцу — паваліца ў гурбах, але бабуля Ганна не пускае, кажа: "Замяце сънегам, як зайца, а мне тады шукай цябе. Сядзі дома..." І я сяджу, гляджу ў акно. І раптам бачу каля студні белага, як вылепленага са сънегу, голуба. Нічога ня какучы бабулі, выбігаю на вуліцу. Голуб не ўцякае: амаль задубеў. Як камік сънегу, нісу птушку ў хату. Прагнаўшы зь печы ката, загортва голуба ў хустку, кладу на цёплае месца й іду ў пакой да бабулі. "Ну што, ужо на вуліцу зъбегаў?" — пытаецца яна. І я, расказаўшы пра голуба, клічу не паглядзець на птушку. Ідзём да печы, а на ёй, як лапінкі сънегу, — белыя галубіныя пярынкі. І бабуля мне кажа: "Палляцеў твой голубок у цёплую краіну, дзе ніколі не бывае сънегу..."

...У нас не было тэлевізара. У суседкі быў — невялічкі, чорна-белы і ўсяго з адной тэлепраграмай. А мне так хацелася паглядзець мульцік! Зрэдку выпадалі шчасльвія дні, калі суседка пускала дзяцей у хату на кіно. І мы ўжо сядзелі каля тэлевізара, нібы каля вонгнічы, у якім пляклася бульба, і чакалі. Кожны чаекаў нечага свайго. А мене клікала мама дахаты, каб ішоў дапамагчы агледзеца: напаць карову і даць ёй сена. Я рабіў гэта з ахвотай, бо паслья зноў мог бегчы да суседкі. І ёсё ж тэлевізара мне не ставала, і ён мне часта съніўся, як далёкія цеплыя краіны, якія часам даводзілі бачыць па тым самым тэлевізары. І вось аднойчы ўзімку суседка некуды зъехала і пакінула майбі маме ключ ад хаты. Мама, зрабіўшы ёсё ў суседкі па гаспадарцы, павесіла яго на цывічок. А я гэтага толькі ў чакаў. Мама з хаты, а я за ключ і хутчэй да суседкі. Уключыў тэлевізар і гляджу. Якраз паказвалі казку пра Сынагурку. Сынагурка прыгожая-прыгожая, аж, калі яна ў канцы фільму прапала, я заплакаў. І вырашыў, доўга ня думаючы, ісьці ў лес шукаць Сынагурку, каб прызнацца ёй у каханьні. Напачатку хадеў зънесці з хаты вазон, каб у знак свайго каханьня падараваць Сынагурцы, але перадумалі, бо мама заўважыць пра пларажку. Ідучы ў лес, склаў верш для Сынагуркі. Доўга лазіў па гурбах, чакаў прыгажуню, але яна так і не паказалася. "Відаць, байдзіца", — вырашыў я і сказаў Сынагурцы, што калі ў ёй спадабаўся, то няхай яна забірае мой верш сабе на памяць, а я заўтра прыйду па адказ. І, напісаўшы верш на сънезе, пайшоў дамоў. Спаў дрэнна, чакаў раніцы і, як толькі развіднела, пабег у лес. Верша на сънезе не было. І я ўжэ больш паверты ў Сынагурку і нават зусім не падумаў, што начуя была мятеліца — замяла і мой верш, і мае съяды.

...У аднаклясынцы Танькі зімой памёр бацька. Было яму крыху больш за сорак. І нашу клясу павезлі на санях у Дубравы на могілкі. Дзень быў сонечны, нават крыху цёплы. Я ўпершыню бачыў, як памерлага чалавека зачопваюць у зямлю, і, едучы назад, думаў пра съмерць. І раптам пачаў крыху настайніцы: "Віца! Прымі пальцы!" У гэтых момант

натоўшы сані, разымаючыся з сустрэчнымі, стукнуліся аб іх якраз тым месцам, за якое я тримаўся голай рукой. Боло не адчуў і нават не сплохаўся, калі з разыбітых пальцаў на сънежную дарогу закапалакрою...

...Нарэшце выпаў першы сънег. Колем кабанчыка. Бацька на коле — байца, і мама, як звычайна, кліча дзядзьку Толя з Татар. Дзядзька сказаў: "Вучыся, Віца, ты ўжо вялікі", — і мне давалі яму дапамагчы. Паслья ў застольле дзядзька Толя ўспомніў мяне зусім малога і нешта крыху днае сказаў мне. І калі дзядзька быў на добрым падпітку, мама папрасіла, каб я яго падвёў дахаты

паднёс машынку, якой смалілі кабана. Я з радасцю згадзіўся і па дарозе неўпрыкмет для дзядзькы выпусціў у сънег з ягонай машынкі ўвесь бэнзын. Ідучы назад, я позіркам трymаўся бэнзынавай нітачкі на сънезе, як ніткі Арыядны, пра якую я, вясковы хлапчук, яшчэ нічога ня ведаў...

...Прочнуліся сярод ночы ад крыкаў на вуліцы: "Пажар!" Гарэла ўжо ў каторы раз Руткевічава хата. Маці з баяцкам, скапіўшы вёдры з вадой, пабеглі туды, а мы, дзеци, уткнуліся ў акно. Сынег быў чырвоны, і здавалася, што гарыцы ўсё навокал. Праз нейкі час страшная чырвань, нібы кроў, упіталася

у сънег і дамоў вярнулася бацькі. Раніцай я пайшоў глядзець Руткевічаву хату. Яна была чорная, як велізарны вугаль, што прабіўся на гэты свет праз тóстыя гурбы і, сплохаўшыся свайго зъяўленьня ў нашай вёсцы, застыў, увесе аблеплены ледзянчамі і пачарнелымі сънегамі. Я падышоў бліжэй да абрарэлай хаты і ў садзе пад яблыніяй сядро абледзяных анучай убачыў супрацьгаз. Але ён мне падаўся абрарэлай чалавечай галавой, у якой ад начнога жаху павылазілі вочы, і я, не выбіраючы дарогі, па чорным сънезе хутчэй пабег дахаты.

...Прыехаў з тэхнікуму дамоў на Каляды. Сусед Сашка ўтварыў ісьці вечарам разам з усімі хлопцамі завязаць лідзямы у хатах дзіверы ды здымыць вароты. Сабралася нас каля клубу чалавек дванаццаць. Выпілі самагонкі, каб было сымляй, і пайшлі да канюшні, дзе хлопцы яшчэ днём прыгледзелі воз. Упраўлілі і паехалі па вёсцы. Здымалі вароты не на ўсіх, а дзіверы дык і наагул перадумалі звязваць, каб не нарвавацца на якога злога гаспадара. Калі пад'ехалі да школы, усе раптам кінуліся ламаць школьнія плоты. Ад шуму і трэску прачнукі вартаўнік, выбег на ганак і давай страліць з ружжа. Куды ён страліў — ня ведаю, але нас умэнт як карова языкком злізала — разъбегліся хто куды. Мяне начыстая пагнала цераз платы ў калгасны сад. Бягту па гурбах як падстрэлены. Баюся спыніцца, бо нехта побач бяжыць. Нарэшце спыніўся, гляджу навокал, прыслушуюваюся. А каля школы крыкі, стралініна, па ўсёй вёсцы съяўляла патухла (Сашка пабег на падстанцыю і адлучыў). Праз нейкі час з-за хмар паказаўся маладзік і крыху пасъвятлела... Дамоў я вярнуўся гадзіны ў чатыры ночы. Бацькі спакойна спалі.

...Дзед расказаў. Зіма была завейная. І нечай з самай раніцы ён выправіў на санях свайго сына, майго бацьку, у суседнюю вёску — завезыці мяшок муکі сваяку. Дарога невялікая, але прайшло паўднія, а хлопец ўсё не вяртаеца. І выйшаў дзед на дарогу, каб паглядзець, ці хто едзе. І бачыць — кругом балота, што паміж Пугачамі і Татарамі, мой бацька сноўдаеца на санях. Давялося дзеду ісьці і самому браць у руки лейцы, бо майго бацьку паўднія вакол балота нейкай мані адзінства.

...Выбраўся ў вёску. Еду ў аўтобусе, драма, і раптам ужо за Ракавам шафёр спыніцца і кажа: "Усе вылазыце, далей не паеду: дарога замечена сънегам". У аўтобусе застаўвалася чалавек пятнаццаць, усе паслухмані павыходзілі і патэпалі ў свае вёскі. Да маіх Пугачоў заставалася кілямэтраў дзесяць, і я таксама падыбаў разам з усімі. Праз нейкую гадзіну наша натоўп распаўся на невялічкія кучкі, а я наагул застаўся адзін. Пару разоў нас абганялі машинны, але ніводная не спынілася. І я ўжо страйці надзею, што нехта падвяжэ. Але, калі да хаты заставалася кілямэтры трэ, калі мяне спыніўся фальксваген, зь якога пачаўся голас: "Паэде, сядай, падвяжу, а то, бачу, не дапаўзеш дахаты..."

Людміла Рублеўская

Сънег белы, чырвоны, брунатны

Сънег — двойчы здраднік.

Калі ён захоўвае съяды для пагоні.

І калі замятае съяды, па якіх мусіш вяртася.

З дзрадлівай ягонай роўнядзь: пад ёй можа хавацца бездань. Падманлівая ягона прыгажоўшыся: здаралялася, ад бляску сънегавога поля людзі трацілі зрок. Падступна пухнатая ўтульнасць: сон у ейных абдоймах вечны...

Чаму ж мы так радуемся першаму сънегу? Мо таму, што, няхай здрадлівы, эфэмэрны, прыгажоўшыся з чысціні нанейкі часробіць нашы краівіды высакароднейшымі? Хаваючыца пад цнатлівым покрывам накіданыя пад вокаўшімі шматлавяровікай цыгареты, бутэлькі, рэшткі ежы ды іншыя съведчаніні немудрагелістых жыццёўных праяваў у сотах са штучнага каменю. Хоць нешта чыстае зъяўляецца ў нашым жыцці... Хоць на хвіліну — пакуль ня стопчуць, не заплююць, не перамесяць у брудную кашу.

Вам даводзіліся першаму ісьці ад свайго пад'езду па сънежным цаліку? Самы нерамантычны чалавек на гэты момант ператвараецца ў аднага са сланоў Ганibalu, чылі пётрэт перед сънегам змусіў славутага правадыра адступаць. На чыстае ступіць немажліва! Но тут яшчэ й страх шараговага чалавека быць першым. Чысціні — гэта калі яшчэ нікога да цябе. І ты забіраеш яе кожнымі сваімі крокамі у таго, хто пойдзе за табой.

Нездарма ў некаторых пляменах права па-

збавіць нязвесту цнатлівасці мае толькі жрэц.

Зіма ў горадзе пазбываецца цнатлівасці. Армія цётак-брамніц з рыдлёўкамі накідваеца на івянініцу гэтак апантанана, быццам помсіці за ўланса няўдалае жыцьцё. Хоць нельга меркаваць, чыё жыцьцё ўдалося, а чыё не, паводле колькасці бруду, зь якім давялося вяяваць.

Калі патануў "Тытанік", расейскі павет Аляксандар Блок радаваўся: "Есьць яшчэ акіян!" Цены тае патаемнае, грахоўнае радасці зъяўляеца ў мяне, калі горад засыпаюць гурбы сънегу, спыняючыца з абледзяньлемі рагамі трамлейбусы і нават машыны з куленепрабівальнымі шклом і мігалкамі мусіць прытармазіць, пакуль з вартай жалю імітацыі гаўюю не пасунуць стыхіі.

Зімовая стыхія змусіла неяк спыніцца позыні вечарам сядро пустельных засыненых палескіх балотаў дзесяці за Салігорскам аўтобус, поўны ўдзельнікаў дзён памяці Яўгеніі Янішчыць у Пінску. Славутыя сталічныя госьцы прысутнічалі пры закладцы саду на радзіме паветкі-самагубкі. Кідалі рыдлёўкамі па жменыцы грунту ў выдзеўбаную ў прамерзлай зямлі яміну, на карані бездапаможнага дрэўца, якое наадзіноце мусіла ўвасабляць будучы сад... Гарачыя прамовы, гарачыя выправы... І вось — адны замерзлія балоты ды съляпучыя зоркі Палесці... Ды жоўты аўтобус польскай вытвочасці без съыстэм аціплененія, выдзелены фабрыкай "Камуніка".

Шіха — чуваць, як анёлы лётаюць. Ні машын, ні паселішчаў, ні мінакоў.

Паэт Анатоль Вярцінскі, выйшаўшы з пра-мерзлага салёну, хвіль праці дзесяць вярнуўся з маладзенскай дзяўчынай. Напэўна, яе можна было з палічыць матэрыялізаванай Сынагуркай. Тым больш што пад кажушком у Сынагуркі не было нічога, акрамя сукенкі са штучнага шоўку. Але казачны матыў перакрэсліўся парозамі, што ўпрыгожвалі ззаду кажушку чароўнай госьці.

Аўтобус падаў прыкметы жыцьця роўна апоўнчы.

Пасыля казалі, што машыны, якія развозілі іншых гасцей съяўляюцца па іншых дарогах, таксама бяз дай прычыны сапсоваліся і крунуліся з месца толькі апоўнчы.

У школе мы старанна выпісвалі ў вучнёўскіх сыштках: "Сънегу многа — хлеба многа". Нам тлумачылі, што гэта добрая піянэрская справа — будаваць у полі заградкі для затрымання сънегу. А паколькі палі былі далёка, а брудныя гарадзкі сънег анікія ня мог паспрыяць павелічынню колькасці хлеба, мы так і не самарэалізаваліся як піянэрскіх сънегазатрыманальнікі. Тым больш што сънег на нашай вуліцы быў брунатны — комін за ваду аціпляльнага абсталивання забясьпечваў яму гэткі цікавы колер, як і аргінічны водар, па якім тубыльцы вуліцы беспамылково вызначалі, з якога боку дзыме вечер.

Калі мне быдо гадоў піць, у храстаматы

для дашкольнага чытаньня я натрапіла на апавяданье пра дзяўчынку-чукчу. Чукча была савецкая, таму, безумоўна, жыла щасціліўшыся і хадзіла ў школу да расейскай настаўніцы вучыцца мове старэшага брата. Асабліва мяне уразіла адна дэталь чукцкага побыту. Выходзіць тая дзяўчынка з маці раніцай са свайго чуму. У маці ў руках чайнік. Дойтім вострым нажом яна наразае сънег кубікамі і разам з дачкой збірае тыя кубікі ў чайнік. І ідуць гатаваць съняданак.

Я дойта шукала такі сънег, які можна было б разаць нажом. Дакладна ўяўляла нават тое хрумстанье, з якім лязо заглыбляецца ў белую цвердзь. Але сънег заўсёды быў нетрывалы, съпкі, аморфны. Ён або зымінаўся ў вільготных камікі, або рассмішаўся... А пры разставанні, нават самы чысты, ператвараўся ў такую брудную ваду, што гідка было нават уяўіць — як гэта выпіць яе, няхай і звараць...

У архітэктурна-будаўнічым тэхнікуме разам са мной вучыліся арабы і мурны. Зімой яны, асабліва два маленкі

ЗЬЕЗД

n'еса - пародыя

Дзея першая

Двор. Мужчына сярэдніх гадоў косіць траву. Чуе з-за плота:

— Рыгор!
— Ну-у-у!
— На зъезд ідзеш?
— На які зъезд?
— Згуртавання беларусаў Канады.
— А што гэта такое?
— Ну, гута... м-м-м... больш як пяцьдзесят гадоў таму беларусы Канады выграшылі згуртаванца.
— Ну-у-у?
— Што ну-у-у? Ну і гуртующаца да гэтая пары.
— Ну-у-у?
— Што ну? Ты атрымаў за-прашэнне?
— А хто яго ведае? Там штосыці вальеца. Можа, яно і ёсьце.
— Ну, дык ідзеш ці не?
— Ну, хадзем. Можа, што цікавае будзе. Можа, што па-ставяць...

Дзея другая

Адбываецца ў беларускім асяродку.

Старшыня: Паважаныя беларусы! За апошнія два гады мы арганізоўвалі, гуртували, сипя-валі, дапамагалі, сустракалі. Зрабілі вельмі многа.

Голос з зали: Ни вельмі.

Старшыня: Дык зрабі вельмі! Бач тыя! Знайшоўся! Жыве Беларусь!

Усе: Жыве!

Старшыня: А зараз слухаем старшыню нагляднада рады.

Выходзіць саліёнъ чалавек сталагі веку. Пакашляй, аг-ледзе ўсіх зъескоу.

— Вось вы тут хваліся, што ўсё было добра. Але ж я скажу іншае: фінансы пяноў рыманы. Жыве Беларусь!

Усе: Жыве!

Старшыня: А зараз пераходзім да выбараў старшыні. У каго якія прапановы?

Голос з зали: Ты заставайся! Старшыня: Не хачу!

— Чаму?

— А я ўжо была! Ты пасправай!

— Не хачу!

— Чаму?

— Я хату купіў!

— Тады Сымон.

— Не хачу!

— Чаму?

— Хаты яшчэ не купіў!

— Ганна няхай будзе!

— Людзечкі добрыя! Гэта ж трэба такому быць! Летасць — “За ту-

мае куры ягоную цыбульку паграблі. Ну, дык я ж дала табе сувежых яек, толькі што з-пад курачак. А яму ўсё няйменца. А чаму табе ня быць?

— Не хачу!

— Чаму?

— Не хачу і ўсё тут. Без камтароў.

— А давайце выберам Данілу.

— А што Даніла? Як што, здык адразу Даніла, Даніла...

— Тады Яўгена.

— А ў мяне нага баліць.

— Кацярыну.

— А ў мяне палец указальны баліць.

З-за стала ўстае блян-дышка з доўгімі валасамі, на высокіх шпільках, у міні-спадніцы. Грацыёзна ідзе да старшыні. У залі цышина.

— Спадарыня старшыня, а ён арэхі грызе.

— Хто?

— Мастак.

— Ты бачыш, што ён вырабляе! (Лайза). А можа, спадар мастак будзе старшынём?

— Не-а.

— Чаму?

— Таму што я ня ваш.

— Тады выйдзіце адсюль!

Засланец!

Выбягае малады чалавек, агладзе з ног да галавы блян-дышку.

— А няхай яна будзе старшынёй!

— Чаму?

— Надта ж гарнай! Толькі на ногі паглядзець — тут і памерці можна.

Старшыня: Спадар Шырамэтар! Гэта ж высокі зъезд, а та пра ногі!

Шырамэтар: На высокім зъездзе пра высокі тэмь.

Бляндынка: А я не могу быць старшыней. Я, можа стацца, ад'еду.

— Куды?

— За мяжку.

Павольна ідзе, сядзе, закинуўши нагу на нагу.

У залі: Ух ты-бы-ы.

Пасля чарговай паўзы.

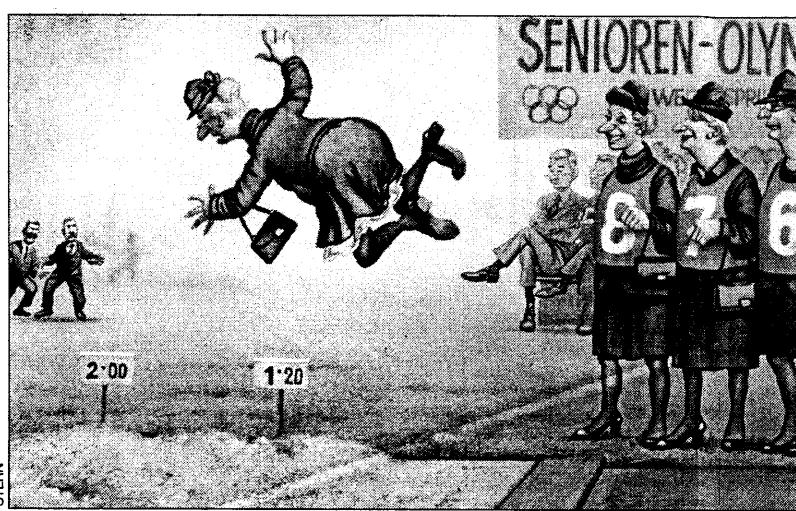
Галасы: Валянціну! Кірылу на царства! Мікіту! Гэльку! Настасцю! Ня буду! Не хачу!

Не мату! Не! Не! Не!

Узбуджанская госьць ўстаюць, штосьці амбяркоўваюць, спрачкаюць...

Дзея трэцяя

Праходзіць паўгадзіны. Адносная цішыня. З аднаго боку чуеца “Ой, мароз, мароз...”, з другога — “За ту-

манам”.

Старшыня: Знайшла!

— Каго:

— А вунь сядзіць, схаваўся. Пётра, вылезь з-пад стала, мы цябе бачым.

— Ня бачыце!

— Бачым!

— Ня вылезу!

— Вылезь, кажу.

— Ня вылезу!

— Тады выцігнем.

— Добра, і сам вылезу.

— Будзеш старшынём!

— Чаму я?

— Ты разумны!

— Усе разумныя.

— Жонку маеш?

— Маю.

— Дзяцей маеш?

— Маю.

— Хату маеш?

— І гэта пранюхалі.

— Прапцу маеш?

— Маю.

— Будзеш старшынём.

— Ня буду.

— Хто за тое, каб гэты спадар быў старшынём?

Усе цягнуць руки.

— Амаль аднагалосна. Аднаго голасу не хапае. Хто не падніху рукі? Цішэй, калі ласка. А хто там храпе?

— Рыгор.

— Рыгор, прачніся.

— А што, ужо наліваюць?

— Галасуюць.

— Дык і я за.

— За каго?

— А ня ведаю. За каго ўсе, за таго і я.

— Тады аднагалосна. Я ўсіх віншу. Бачыце, жыве арганізація. Жыве Беларусь!

Усе: Жыве!

Нямая сцэна.

Усе ўзліся ў бокі, чакаючы пачатку “Полькі”.

Наперадзе стаць Пётра, раскінуўшы руки, глыбока задумаўшыся.

Заслона.

Надзея Дробіна

Паводле “Беларускага слова”, Таронта

Адэліна

Ні адной хвіліне нельга жыць без Валянціны. М.В. 23 лютага Уесь час какаю цябе, Валя!!! Цік-Так. Гэта так! М.В.

Мілай Валюшкай! Я цаплю цябе ў шушка. М.В.

Віншум Беларускі лідзей са сцянатам Каханіні! Зайграем разам! Грайны (Аранжык, Зорачка, Zipper)

Любаснай Рагнедай, вітаю ціб на дзень Валянціны так же шышыя, як бы ўон сцвятой Анастэзіі. Твой Skirhaj

Мілай коцечка, дайней казаці: “Ад каканьня німа спакою ні ў касыёле, ні на дзяле, ні на пасыцелі”. Skirhaj BDG — з 10-годзідзеві! ZIDZI

кніт, музыка

Часопіс “WPROST” бярыце на грэка-каталіцкай парадії Абрааз Маці Божай Настонінай Дапамогі штосуботу з 15:00 па адресе: зав.Сыненкы, 7, Менск. Т.: 251-06-20. Бясплатна

Кнігі “Беларускі індэкс рэпрэсаваных” (том першы) можна набыць у Гомелі. Т.: 45-11-51

Куплю архівы матэрыялы па найноўшай гісторыи Беларусі (статуты, праграмы, улёткі і інш.). Т.: 247-40-26

прадам

Прадам візітоўку С.Шушкевіча. Зрабіце падарунак сябру! А/с 71, 220073

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (не больш за 15 слоў) на фальціце. 220050, Менск, в/с 537**Тэкст****Імя і прозьвішча****Адрас, тэлефон**

Сігнатурка

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ**вітаны**

Шыгадзкая беларускім спартуцам за выступ на Алімпіядзе ў Солт-Лейк-Сіты. Алімпійскі прынцып — уздел!

Нават калі ўсе супраць цябе!

24 лютага — Дзень народнаі Беларускай Паштоўкі Рыгора Барадуліна. Чытач

Еўдакію Марозаву віншуюць з вясімдзесяцігодзідзевім

дзеці — Мікалай, Ларыса, Віктар, Галіна. Моцнага зда-роўня і радасці!

Шапоўнай творцы Владзіміра М.В. віншуюць з народнінамі. Зіці ёсціліві працы і новычы твораў.

Кавальчук Ганна, Марыя віншуюць з народнінамі. Лёгкай хады, плёну, будзьма ў гэты дзень раз